

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918. Första kammaren. Nr 12.

Onsdagen den 27 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Löfgren* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 104, med förslag till ändrad lydelse av §§ 9, 16, 19 och 21 riksdagsordningen.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkande nr 13, i anledning av väckt motion om ändring i 23 § 1 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årligt understöd åt förra poststationsföreståndaren Ehrnfrida Lovisa Katarina Örn;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

nr 21, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av § 10 i instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken; samt

nr 22, i anledning av väckt motion om höjning av de valda kyrkomötesledamöternas arvoden;

lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av väckt motion angående revision av lagen om skiljemän;

nr 11, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Kungl. Maj:t om upptagande i samband med pågående revision av vissa barnavårdslagar till undersökning av frågor om utsträckning och enhetlig organisation av samhällets barnavård; samt

nr 12, i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av 2 § i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen med be-

gäran om utredning i fråga om åvägabringande av varaktig fred och garantierna för en sådan.

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.*

Vid föredragning av herr *Tryggers* begäran att få till hans excellens herr statsministern framställa en interpellation angående utförelse av vapen m. m. till Finland, blev det begärda tillståndet av kammaren lämnat.

Hans excellens herr statsministern *E d é n*: Herr talman! Mina herrar! Den interpellation, till vars framställande kammaren nu lämnat sitt tillstånd, anhåller jag att få omedelbart besvara. Såväl tidsförhållandena som vissa med interpellationen förknippade omständigheter göra det nämligen efter min mening önskvärt att undvika varje dröjsmål, som skulle kunna föranleda missuppfattningar, vilka det ur många synpunkter är angeläget att förebygga.

Det är för alla känt, att jag för i dag åtta dagar sedan i andra kammaren, med anledning av en därstädes väckt interpellation, gav en ingående redogörelse för regeringens ställning till den finska frågan i dess helhet samt därvid även direkt och uttryckligen angav vår ståndpunkt i de tvenne detaljspörsmål, som herr *Trygger* nu framfört i denna kammare. Om det första av dessa spörsmål har jag dessutom ännu senare, i förrgår, haft att uttala mig vid mottagandet av en till mig ställd petition och mitt svar till petitionärerna, vilket offentliggjorts i tidningarna, utmynnade däri, att jag endast kunde hänvisa till de å regeringens vägnar i andra kammaren nyss avgivna förklaringarna. Under sådana förhållanden kan det uppenbarligen icke från min sida ifrågakomma att upptaga interpellantens frågor till en utredande framställning, som endast skulle kunna bliva ett upprepande av vad jag hade att anföra i andra kammaren sistlidne onsdag — så mycket mindre som även de synpunkter interpellanten anlagt i sin motivering naturligen ingått i det allsidiga och allvarliga övervägande. varpå mina uttalanden å regeringens vägnar grundade sig, och interpellanten icke framfört något sedan dess tillkommet faktum, som skulle föranleda en dylik förnyad prövning.

Jag har alltså att till svar å herr *Tryggers* till mig riktade frågor meddela:

att regeringen icke under den vecka som gått efter mina förklaringar i andra kammaren funnit skäl att förändra vare sig sina allmänna grundsatser för Sveriges ställning till krisen i Finland eller sin ståndpunkt i de snörsmål, som interpellanten ånyo upptagit:

att regeringen följaktligen icke finner sig kunna för finska regeringens räkning sätta de gällande förbuden mot transitering och export av vapen och ammunition ur kraft genom ett sådant principiellt medgivande, som interpellanten ifrågasatt samt i den mån frågor om licenser urkomma, ämnar pröva desamma efter de grundsatser, som förut angivits;

ävensom att regeringen nu liksom hittills anser sig icke böra utlämna vapen och ammunition till finska regeringen ur svenska kronans förråd.

Herr Trygger: Herr greve och talman, mina herrar! För några minuter sedan blev jag underrättad om att hans excellens herr statsministern i dag ämnade besvara min interpellation. Jag får verkligen säga, att jag tycker, att det är ett minst sagt egendomligt sätt att inte tidigare underrätta en interpellant, att man tänker avgiva svar å hans interpellation, så att interpellanten åtminstone bleve i tillfälle att ha med sig de papper, som enligt hans åsikt äro erforderliga för att han skall kunna företaga en mera ingående behandling av frågan. Jag tänker då särskilt på hans excellens statsministerns anförande i andra kammaren, som jag gärna skulle hava velat ha till hands men som jag naturligtvis nu, då jag icke förr än några minuter före klockan 3 blev underrättad om att svaret skulle avgivas, ej kunnat hava med mig.

Jag vill då till en början säga, att orsaken till framställandet av denna interpellation, vilken tycks hava väckt hans excellens statsministerns förvåning, då han så nyligen yttrat sig i denna fråga i andra kammaren och man också av tidningarna sett, att han vid uppvaktning av några petitionärer besvarat en petition i ämnet, är den, att jag för min del ansett, att det är en nödvändig sak att få närmare klarhet om regeringens ståndpunkt, ty jag finner icke i statsministerns uttalande i andra kammaren tillräcklig klarhet i de punkter, som jag vill hava besvarade. Vidare ansåg jag, att det var en rättighet och en skyldighet för oss, som hava en bestämd uppfattning i dessa frågor och som äro medlemmar av denna kammare, att uttala vår mening.

Men innan jag närmare utvecklar min egen ståndpunkt i denna fråga, skall jag be att få säga, att från min sida föreligger icke någon som helst önskan att bereda regeringen några svårigheter utan endast en önskan att klart och tydligt uttala den mening, som jag och de med mig likatänkande hysa i dessa frågor. Det synes mig, som om regeringen långt ifrån att taga detta illa upp skulle med glädje se varje bidrag, som skulle leda till ett för landet lyckligt beslut i dessa allvarliga saker.

Ännu en sak måste jag särskilt pointera, innan jag går närmare in på ämnet, förutom vad nu sagts att det icke finnes någon som helst avsikt att bereda regeringen några svårigheter utan endast att få uttala vår egen mening och på det sättet bidraga till ett lyckligt resultat för landet, och det är, att varje tanke på att det av mig i interpellationen förordade tillmötesgåendet mot Finlands lagliga regering ifråga om vapen och ammunition till ordningens upprätthållande skulle leda Sverige in i några äventyrligheter enligt min mening är orimlig och från vår sida måste bestämt avvisas. Det är visserligen sant, att varje åtgärd, som man vidtager i en så delikat situation som den nuvarande, måste nogt prövas även med avseende på dess möjliga konsekvenser, men att å andra sidan förklara att en hjälp med vapen och ammunition till Finland för att hjälpa till att upprätthålla ordningen skulle kunna hava den konsekvensen, att Sverige invecklades i krig, är fullkomligt felaktigt. När man talar om konsekvenser, måste det naturligtvis ovillkorligen vara ett visst sam-

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförsel
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

manhang mellan de olika åtgärderna, och det finnes icke mera sammanhang emellan den hjälp, som nu av mig anses böra givas vårt broderland och en fara att invecklas i världskriget eller att över huvud taget invecklas i krig, än vad som till exempel föreligger — om jag får använda en vulgär bild — mellan att äta och att äventyra sin hälsa genom ett övermått av föda. Man är visserligen inne på en viss väg, men det beror alltid på en själv, var man skall stanna, och därför att man vidtagit den ena åtgärden finnes icke någon som helst nödvändighet eller ens någon som helst sannolikhet, för att därpå skall följa den andra. Jag vill sålunda bestämt opponera mig mot att den anhållan, som jag för min del skulle vilja göra om hjälp till Finland ifråga om vapen och ammunition, på något sätt får betraktas som en eventuell önskan eller ens möjlighet att Sverige skulle invecklas i det pågående kriget. Det är ett påstående, som vi visserligen sett framkastas, men som är fullkomligt oberättigat.

Då man nu skall fatta ståndpunkt till den ifrågasatta hjälpen till Finland, har man naturligtvis att i första hand undersöka, huruvida denna hjälp är folkrättsligt berättigad, och det är väl alldeles klart, att något tvivel ej kan vara möjligt därom, att det är folkrättsligt berättigat, att Sverige tillåter transitering över Sverige eller utförsel från Sverige av vapen och ammunition till Finland, likasom också att det är folkrättsligt berättigat, om Sverige överlämnar mot ersättning eller på annat sätt vapen och ammunition från sina egna förråd till den finska regeringen, ty Finland är ju som bekant en neutral och självständig stat. Sålunda kan det icke vara tal och har förut icke heller varit tal om att en sådan åtgärd skulle strida mot folkrättens regler. Man håller sig alldeles bestämt inom internationella laglighetens ramar, om man vidtager en sådan åtgärd, som jag har ifrågasatt. Ja, man kan gå ännu längre. Ett principiellt förnekande av rätten till fri transitering eller till utförsel av vapen och ammunition till Finland, som från enskilda här i landet kunna förvärfvas, har man enligt min mening svårt att betrakta såsom någonting annat än en ovänlig handling mot Finlands regering. Jag för min del kan icke förstå, huru man skall kunna komma ifrån denna sak. När man under världskriget i särskilda fall utan någon som helst tvekan tillåtit transitering och utförsel av vapen och ammunition från Sverige till neutrala makter, varför skulle man nu, när Finland är i behov därav, förvägra sistnämnda land denna förmån? Gör man detta, kan det, såvitt jag förstår, icke uppfattas på annat sätt än såsom en ovänlig handling. Beträffande åter frågan om vapen från kronans förråd är det tydligt, att man icke kan anlägga denna synpunkt, utan frågan om man bör biträda och hjälpa Finland med vapen och ammunition ur kronans förråd måste i första hand bedömas efter vad svenska staten kan utan att äventyra sin egen säkerhet lämna ifrån sig. Såvitt jag kan förstå, finnes det emellertid från denna synpunkt inga oöverstigliga hinder för Sveriges regering att lämna vapen och ammunition från kronans förråd till Finland. Det är ju klart, att om man utgår från att man aldrig skall lämna ifrån sig någonting, som kunde föranleda, att vad man har kvar icke

är vad man i fullaste mått kan behöva under vissa eventualiteter, då är det visserligen sant, att det kan förefinnas ett hinder, men i livet torde man aldrig anlägga en sådan måttstock på förhållandena, utan prövningen bör bero på en jämförelse emellan den olägenhet, som man själv kan få vidkännas genom att avstå till den man vill hjälpa, och den fördel, som denne kan hava av hjälpen ifråga. Ser man saken från denna synpunkt, då vågar jag bestämt påstå, att den olägenhet, som kunde uppkomma genom att i en viss utsträckning lämna vapen och ammunition till Finland, icke rimligtvis kan anses vara av den betydelse, att vi böra vägra den begärda hjälpen.

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

I min interpellation har jag fäst uppmärksamheten på ett alldeles särskilt skäl för att vi nu skulle hjälpa Finland med vapen och ammunition genom transitering eller export därav eller genom att i viss omfattning lämna dylikt från kronans förråd, och det skälet är, att Finland av Sverige erkänts såsom en självständig stat och att Sverige var det första land som erkände Finland såsom en självständig stat och detta under uttalande av de varmaste sympatier. När vi gjorde detta erkännande, visste vi alltför väl, att Finland hade varken en organiserad militär eller de vapen och den ammunition, som för en stat äro erforderliga för att vid behov upprätthålla ordningen i landet. Jag finner således i den omständigheten, att vi hava erkänt Finland såsom stat, trots det vi samtidigt kände till, huru Finland hade det med avseende på sitt försvars- och ordningsväsen, en alldeles särskild plikt för oss att, då det nu visar sig, att det finska samhällsskicket håller på att kastas omkull av upproriska skaror, ställa till den lagliga finska regeringens förfogande vad som av oss kan undvaras utan att i någon mån riskera vår egen säkerhet.

Det finnes emellertid ett skäl, som åberopas mot att Sverige skulle lämna Finland denna hjälp, som jag icke kan med tystnad förbigå. Man har anført, att om man hjälpte Finland, man därigenom skulle såra känslorna hos vissa delar av Sveriges folk, vilka uppfattade striden i Finland såsom en strid mellan olika samhällsklasser. Detta skäl kan ju tidigare för många hava haft en viss betydelse, men denna betydelse har gått förlorad, då det visat sig, att de element, mot vilka den finska lagliga regeringen söker försvara samhällsordningen, ingalunda utgöras av någon viss samhällsklass utan företrädesvis av avskummet inom samhället samt den i Finland kvarlämnade ryska soldatesken. Jag förbiser ingalunda, att åtskilliga förvillade kunna hava sällat sig till dessa skaror, liksom jag ej heller förbiser, på sätt jag redan uttalat i interpellationen, att åtskilliga goda eller bättre element mot sin vilja tvungits att deltaga i upproret. Man skulle kanske inför detta mitt påstående vilja säga: vad har ni för bevis för att saken så förhåller sig och att det sålunda i Finland icke är en strid mellan samhällsklasserna utan mellan samhället och samhället upplösande våldsmän? Ja, jag har icke några direkta vittnen att draga fram, men jag har något, som understundom brukar erkännas såsom mycket bättre bevis. Jag har ett starkt indiciebevis, och dessa indicier behöva i sin ordning icke bevisas, ty de äro notoriska. Vilka äro då dessa indicier? Jo, indicatierna äro

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

detta mordande, detta plundrande, detta förstörande, detta på all mänsklighet blottade uppträdande, som dessa upproriska skaror visa och göra sig skyldiga till. Enligt min mening vore det att djupt kränka den finska arbetarklassen, om man ville göra den solidarisk med dessa kulturfiendliga samhällsförstörande missdådare. Det kan icke vara så. Dessa våldsmäns gärningar karakterisera dem, och de kunna icke annorledes karakteriseras.

Jag torde nu få komma till de huvudsakliga skälen, varför jag för min del anser, att Sverige är skyldigt att hjälpa Finland. Utgången av det finska upproret kan tydligen bliva antingen den, att den finska samhällsordningen faller i spillror under de upproriska kulturfiendernas anfall, eller också den, att Finland med hjälp från någon annan makt eller efter oerhörda ytterligare lidanden med egen kraft kan slå ned den sig alltmer utbredande anarkien. I vilketdera fallet som helst blir enligt min mening Sveriges ställning den mest ofördelaktiga, om vi icke bispringa Finland. I förra fallet, nämligen det att dessa revolutionära missdådare komme att segra, hava vi genom vår likgiltighet för Finlands sak fått den samhällsfientliga upprorsgörelsen in på våra egna gränser, och med de tendenser att söka utbreda sig även i andra stater, som denna rörelse hittills visat, kunna vi icke undgå att i vårt eget land upptaga en strid med dessa oroselement, vilka vi hade kunnat hejda redan långt ifrån gränsen, om vi hjälpt det finska folket att i sitt land upprätthålla samhällsordningen. För min del tvivlar jag visserligen icke på att vi, om denna rörelse kommer att sprida sig till Sverige, skola vara i stånd att krossa den, men, mina herrar, vad kan dessförinnan hava skett? Däröfver torde jag icke behöva erinra denna kammare. Tragedien i Finland är i nämnda hänseende tillräckligt upplysande.

Övergå vi därefter till det andra alternativet, att Finlands lagliga regering segrar med egen hjälp eller med hjälp ifrån någon annan makt, som icke liksom vi avvisar deras begäran om bistånd i detta deras nödtillstånd, så är det väl alldeles uppenbart, att efter ordningens i Finland återställande och samhällsordningens befastande sympatierna för Sverige i Finland icke kunna bli synnerligen starka. Därmed förlora vi möjligheten att se realiserad den tanken, som har föresvävat så många fosterlandsvänner, att de små staterna i Norden skulle stödja varandra och i ömsesidigt förtroende för varandra hava möjlighet att var och en på bästa sätt bevara sin självständighet och sitt oberoende. Den misstämning, som vårt beteende att icke hjälpa Finland måste väcka hos det finska folket, skullo säkerligen komma att föranleda till att åtminstone Finland icke vidare orienterade sig åt denna sidan utan åt en annan. Skulle Finland av någon stormakt få den hjälp, som Sverige har vägrat Finland, och kanske en hjälp i långt högre grad, med långt kraftigare medel, är det väl tämligen säkert, att Finland hos den makten skulle söka det stöd och det ömsesidiga förtroendefulla samarbete, som Finland helst skulle hava sökt hos de nordiska staterna. Vad det kommer att betyda för Sveriges framtid torde herrarna lika väl som jag inse.

Men alla dessa skäl äro dock icke, hur betydande de än äro, de viktigaste; det finns ännu ett skäl, som enligt min åsikt mer än något annat borde föranleda oss att överge den ståndpunkt, som regeringen tills vidare har intagit. Så vitt jag fattade hans excellens statsministern rätt, sade han, att med avseende på vapen ur kronans förråd kan det icke komma i fråga att lämna någon hjälp. Skälet hörde jag icke, det kanske står i någon tidning angående debatten i andra kammaren — jag hade alltid tänkt att jag skulle få se en autentisk framställning i andra kammarens protokoll, men detta har ännu icke blivit tillgängligt. Men som sagt, statsministern har förklarat, några vapen eller någon ammunition ur kronans förråd kan icke komma i fråga, — så stod det, så vitt jag minns, i tidningen, åtminstone i den tidning jag läste, — men något skäl fanns där icke, och det har jag icke heller hört i dag. Och vad beträffar min fråga om regeringen ville principiellt medgeva Finlands lagliga regering rätt till transitering och export av vapen, som här i landet kunna av enskilda förvärfvas, tyckte jag hans excellens statsministern nu sade, — och det var visst så det stod i tidningarna också, — att man icke kunde ge någon generell transiteringstillåtelse och icke generellt upphäva exportförbudet för vapen och ammunition. Ja, jag hörde egentligen icke något skäl för det heller, det är skäl, som jag söker, men har icke funnit några. Emellertid, jag vill fortsätta med mera spörsmål. Svaret är mycket tydligt med avseende på vapen och ammunition från kronans förråd. Det är nej. Men svaret på begäran om en principiell tillåtelse till transitering och export av vapen eller ammunition, som eljest här i Sverige kunde förvärfvas, tycker jag icke vara riktigt svar på tal. Hans excellens säger, att regeringen icke vill ge någon generell transiteringsrätt och icke upphäva exportförbudet. Jag har aldrig begärt detta, utan har endast begärt att få veta, huruvida icke regeringen ville ge en principiell förklaring, att den skulle kunna tillåta transitering eller ge licens till export av vapen, men naturligtvis med rätt för regeringen att närmare pröva i varje särskilt fall, då en dylik anhållan framställes. Det kan ju ett barn begripa, förmodar jag, att i fall man vill förvärva vapen i utlandet och tänker sig möjligheten av att de behöfde transiteras över Sverige, så är det nödvändigt att man vet, huruvida regeringen är principiellt emot transitering eller principiellt vill tillåta sådan. Det kostar pengar och möda o. s. v. att anskaffa dessa vapen. Är det rimligt att allt detta skall göras, utan att man får besked hur regeringen ställer sig, om den principiellt vill medgeva transitering eller icke, med rätt naturligtvis att slutligen pröva i varje särskilt fall. Eftersom hans excellens statsministern anser att vad han sagt skulle vara ett svar på min fråga, skulle jag vilja komplettera densamma sålunda: Är det verkligen regeringens mening, att om det kommer en speciell begäran om transitering över Sverige av vissa i utlandet av finska regeringen inköpta vapen och ammunition, regeringen då skall säga nej eller är regeringen beredd att säga ja och tillåta transiteringen, om över huvud taget transport eljest låter sig göra? Och på samma sätt, om man tänker sig att

*Ang. utlösa
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

finska regeringen här i landet har förvärvat vapen och den kommer med frågan: Kunnat vi få utföra dessa, kunna vi få licens att utföra dessa, är meningen den, att svaret skall bli ett givet nej eller i regel nej, eller kan svaret bli ett ja, om icke några särskilda skäl finnas för att hindra denna speciella transport, — vi kunna ju t. ex. tänka oss, att dessa vapen kunna vara stulna, utan att den som förvärvade dem vet det. För mig ligger saken så: om jag är beredd att, därest inga särskilda skäl däremot föreligga, säga ja, då har jag principiellt medgivit transitering respektive export, även om jag i ett *speciellt* fall skulle anse mig av några särskilda skäl böra säga nej. Sålunda, man kan icke svara på min fråga, huruvida regeringen är villig att principiellt medgiva transitering och export, på det sätt som skett, då man sagt, att man vill icke ge en generell transiteringstillåtelse och vill icke generellt upphäva exportförbudet, ty det är icke svar på frågan; utan man måste svara huruvida man vill, om i ett särskilt fall en begäran kommer, säga ja eller nej, där särskilda skäl ej föreligga. Sålunda, vill man icke i sistnämnda fall säga ja, då har man naturligtvis principiellt ställt sig på nejståndpunkten. Det skulle därför, tror jag, vara av intresse att få veta hur det är: om jag har missuppfattat hans excellens statsministern, eller om kanske saken förhåller sig så, att vi i själva verket hava talat om olika saker och sålunda i denna punkt, med avseende på transiteringen och exporten av vapen härifrån landet, som förvärvats av enskilda, stå på samma ståndpunkt.

Man kan icke, säger jag, stanna vid att säga nej till det ena eller andra, som i min interpellation yrkats, utan att ådraga sig ett, enligt min mening, synnerligen stort ansvar, och det är detta stora ansvar, som för mig är det mest avgörande, då jag yrkat på att vi skola ge Finland den hjälp, som nu är ifrågasatt. Om vi handla på det sätt, att, när vårt broderland är i nöd, vi vägra detsamma den hjälp, som vi icke hava vägrat någon annan, — detta sistnämnda gäller med avseende på transitering och exportlicenser — då måste vi efter en sådan handling efter min mening förlora förtroendet för oss själva. Det finns, så vitt jag kan förstå, inga skäl, som kunna berättiga till ett dylikt handlingsätt annat än det, att man icke har förtroende för sig själv. Handlar man så i detta fall, då sviker man enligt min åsikt vår historia, man sviker vår kultur. och man sviker vår framtid. Det kommer att kännas hos massor av människor i vårt land som en tung skuld, som vi ådraga oss genom att handla så själviskt, som vi göra om vi avvisa hjälpen till Finland, som under århundraden har delat ljvut och lett med Sveriges rike. Och detta misstroende till oss själva, denna skuld känsla hos oss själva, den kommer att, så vitt jag förstär, grusa våra förhoppningar om en stor framtid för Sveriges land och för Sveriges folk. Den, som sviker sin närmaste i ett av livets mest avgörande ögonblick, han saknar den inre kraft, som är den nödvändiga förutsättningen för stora gärningar vare sig på det ena området eller på det andra, och vad som gäller om individen det gäller också om folket. Såvitt jag förstår, står kanske vid denna frågas

avgörande mera på spel för Sveriges folk än för Finlands. Finlands söners modiga kamp för att försvara den rättsordning, som de med sådan seghet skyddat under den tid Finland varit förenat med Ryssland, — jag säger Finlands söners modiga kamp kommer säkerligen att kalla fram i världen en vän som hjälpare, i fall Sverige sviker, ifall Sverige sviker att hjälpa dem även med det lilla, varmed vi aldrig tvekat att hjälpa andra neutrala makter, och vidare med det obetydliga att ur våra förråder taga fram några tiotusental gevär för att de icke skola stå alldeles värnlösa mot de beväpnade brottslingar, som hålla på att förstöra deras land.

Jag säger, Finland blir nog hjälpt, även om vi icke hjälpa Finland, men, mina herrar, vem skall hjälpa oss, vad skola folken i världen tänka om Sverige, som så övergiver sin broder, hur skola vi kunna bibehålla vår ställning bland andra nationer, hur skall man runtom i världen kunna tro, att det finns något att akta hos oss, då vi hava visat en sådan svaghet, en sådan själviskhet som i detta fall? Jag tror för min del, att på vårt handlingssätt i fråga om Finland kommer att bero, om vår framtid skall bliva stor och ljus, eller om den skall bliva liten, svag och begränsad, och sålunda alla de stora värden, som vår historia visar att våra förfäder skänkt oss, skola gå förlorade.

Man brukar, när man fått ett svar från regeringsbänken på en interpellation, uttala sin tacksamhet. För min del vill jag icke uttala någon sådan tacksamhet, jag finner, att regeringen står alltjämt på en ståndpunkt i denna fråga, som strider emot landets verkliga intressen.

Herr von Zweigbergk: Herr talman! Det kan naturligtvis icke falla mig in att söka ens i någon mån besvara de klagomål, som interpellanten anförde däröver att han hade fått svaret på sin fråga betydligt mycket snabbare än han hade väntat. Men däremot är det mig omöjligt att undertrycka den meningen, att hans klagomål väl knappast kunna hänföra sig till det skäl, som han antydde, då han lät förstå, att han för dagen icke var i besittning av den utredning i ämnet, som han hade behövt för att fortsätta debatten. Det är ju naturligtvis otänkbart, att ett stort partis ledare väcker en interpellation av denna natur utan att ytterst grundligt hava satt sig in i det ämne, om vilket han interPELLerar regeringen, och alldeles omöjligt är det, att han skulle hava ställt en sådan interpellation till statsministern utan att mycket grundligt hava studerat det yttrande i frågan, som statsministern så nyss som för en vecka sedan avgivit. Det måtte hava berott på någon olycklig vändning i talarens ordval, då han liksom lämnade öppet huruvida han egentligen hade gjort sig underkunnig om vad regeringen hade svarat i den frågan, som han nu på nytt förde på tal.

För mig och, jag skulle tro, för en och annan har det varit av största intresse att höra interpellanten utveckla sin mening, därför att det för oss har legat stor vikt uppå att så vitt möjligt få klarhet över vilken den ståndpunkt är, som talaren och hans menings-

*Ang. utförsl
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

fränder egentligen intaga i denna finska fråga, man vill gärna kunna bilda sig en mening, huruvida det verkligen finns skäl till den starka känslolvåg, som nu går över landet, och som rimligtvis skall hänföras till att det råder en så stark motsättning mellan de yrkanden, som den ena och den andra sidan här företräda. Interpellanten började också med att säga, att han gjort sin framställning därför att han ville föra fram och klargöra den bestämda uppfattning, som han hade i denna fråga. När han kom till slutet, måste jag dock för min ringa del bekänna, att det återigen stod för mig rätt så oklart, var den stora och avgörande skillnaden ligger emellan den ståndpunkt, som regeringen har förklarat sig intaga, och den som herr Trygger angav såsom den, regeringen efter hans mening borde intaga; och denna oklarhet kom att stå i en så mycket bekymmersammare dager, då det vid slutet av herr Tryggers senaste anförande framgick, att det var denna skillnad, som gav honom anledning att begagna så starka ord, som att här föreläge något som hade karaktären av ett svek, så vitt jag förstod honom rätt, icke blott mot Finland utan även mot det egna landet. Innan man begagnar så stora och så utmanande och så känslorna eggande ord, bör man, synes det mig, ha fullständigt klargjort, huruvida den skillnad, som här föreligger, verkligen är av den natur, som dessa yttryck antyda. För min del är jag icke i stånd att finna att motsättningen är så stor.

Det är, så vitt jag förstår, på det sättet, att varken herr Trygger eller någon annan på den sida, som han tillhör, har någonting att invända mot den huvudförklaring, som regeringen har avgivit, nämligen att det icke är dess avsikt att företaga någon väpnad intervention i Finland, såvida icke Sveriges rätt och intressen skulle utsättas för kränkningar, som nödga oss därtill. Jag föreställer mig, att det är synnerligen mycket vunnet, ifall man efter vad som nu förekommit både i andra och första kammaren får anse full enighet vara uppnådd därom, att kring denna förklaring uppsluter hela det svenska folket oberoende av alla partipolitiska meningsmotsättningar.

Icke heller har jag kunnat finna, att herr Trygger eller någon annan har något att invända mot den förklaring, som regeringen har avgivit därom att den icke medger, att väpnade kårer organiseras inom Sverige för att översändas till Finland, och den s. k. oppositionen gillar säkerligen också tillägget att intet hinder möter för att enskilda frivilliga få tillstånd att gå i finsk tjänst efter samma grunder som i andra motsvarande fall tillämpats. Även på denna punkt synes, om man får döma av det som förekommit, full överensstämmelse föreligga.

Oenigheten inskränker sig således uteslutande till frågan om vapenexport och vapentransitering till Finland. Denna kan, såsom av den förda diskussionen framgår, ju avse dels svenska vapen, tagna ur svenska förråd, dels svenska vapen, innehavda av enskilda, som möjligen kunna uppköpas i Sverige för finsk räkning och översändas till Finland, dels främmande vapen, i utlandet förvärvade, som kunna komma att fraktas till Finland i en ordning som berör Sverige.

Om man tar den sista frågan först, så har ju regeringen rörande

den sagt, att när det gäller överföring till Finland av i andra länder förvärvade vapen saknar frågan om medgivande för svensk transitering i egentlig mening praktisk betydelse, därför att en sådan transport av vapen naturligtvis och rimligen kommer att ske sjöledes. I detta ögonblick är det ju icke för någon svensk obekant, att en sådan sjöledes företagen överföring av vapen från främmande länder har skett och att det är den naturliga vägen. Vi veta, att sådan överföring har skett i ganska stor skala, och det synes, om man verkligen vill försöka återföra den fråga, varom här tvisten föreligger, till ett så begränsat område som möjligt, att man för framtiden lämpligen skulle kunna lämna frågan om transitering av i utlandet förvärvade vapen för Finlands räkning utanför diskussionen.

Vad åter igen angår svenska vapen, exporterade till Finland, så äro ju dessa av två slag, dels sådana som ägas av privatpersoner här i landet och dels sådana som förekomma i kronans förråd. Rörande den förstnämnda av dessa grupper har ju som bekant regeringen intagit den ställningen att den har förklarat, att den icke har för avsikt att upphäva eller förändra gällande förbud mot transitering och export, men att den ingenting har emot att pröva frågan om licenser för finsk räkning, om och när sådana framställningar förekomma. Därom säger regeringen: skulle sådana frågor i framtiden uppkomma, skola de av regeringen prövas efter de grundsatser som förut angivits, nämligen regeringen avsikt att icke låta indraga sig i Finlands inbördes strid och dess skyldighet att tillvarataga Sveriges egna intressen.

Om jag förstod herr Trygger rätt i hans senaste anförande, så innebar hans yrkande egentligen det, att den svenska regeringen borde i detta avseende intaga en principiell ställning i den mening att regeringen skulle förklara, att den i allmänhet och principiellt medger sådana licenser och att den endast ämnar säga nej, då alldeles särskilda skäl till ett sådant nej föreligga. Ifråga om denna av herr Trygger intagna ståndpunkt — den överensstämmer, så vitt jag kan förstå, ganska fullständigt med den mening, som utvecklades i andra kammaren av herr Lindman — synes den mig i viss mån skilja sig från det yrkande, som återfinnes i hans skriftligen avfattade interpellation. Där ser det verkigen ut, som om herr Trygger ville göra gällande, att för Finlands räkning borde medges en alldeles obegränsad rätt till sådan export. Nu säger han, att vad han begär är endast ett principiellt medgivande av att sådan licens kan ges, varemot han tillerkänner regeringen rätt, som ju rimligt är, att i vart särskilt fall pröva de föreliggande omständigheterna och därefter svara ja eller nej. På denna punkt inskränker sig således, så vitt man kan se, skillnaden därtill, att regeringen säger: vi vilja pröva de föreliggande fallen och därefter svara ja eller nej, varuti ju ligger ett principiellt hävdande av den ståndpunkten, att det icke finnes något folkrättsligt eller annat skäl, som förbjuder eller hindrar oss att i därför ägnade fall svara ja. Den motsättning, som på denna punkt föreligger mellan herr Trygger och regeringen, är sålunda icke av den natur, att den på något som helst sätt ger fog för de ytterst

*Ang. utförsel
av vapen
m. m. till
Finland.*

(Forts.)

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.

(Forts.)

starka ord, som herr Trygger använder, då han säger, att regeringen genom att intaga den ståndpunkt, den här fattat, sviker både Finland och Sverige.

Vad återigen angår herr Tryggers tredje yrkande, det rörande utlämning av vapen ur kronans förråd, så är detta yrkande så tillvida anmärkningsvärt som det mycket bestämt skiljer sig från den ståndpunkt, som förut har intagits av det parti han tillhör, en ståndpunkt, som senast fick ett starkt uttryck i interpellationsdebatten i andra kammaren, där en talare, herr Hildebrand, rörande denna sak uttryckte sig på följande sätt enligt tillgängliga referat: »Det finns ingen, som kräver, att Sveriges regering skall sända till Finland statens vapen. Därigenom skulle staten engagera sig på ett sätt, som skulle medföra betänkliga konsekvenser. Ett sådant yrkande påfordras ej heller av den petition, för vilken det nu samlas underskrifter.» — »Däremot», fortsatte denne talare, »är det ju ingenting som hindrar, att man tar upp frågan om att enskilda i Sverige exportera vapen till enskilda i Finland. Staten har därmed ej iklätt sig något ansvar för framtiden.»

Det är ju ostridigt, att på denna punkt föreligger en deciderad motsättning emellan den ståndpunkt, som herr Trygger intar, och den som regeringen intar. Jag föreställer mig, att denna fråga icke kan på ett tillfredsställande sätt avgöras av en regering utan att den tar sikte på tvenne särskilda omständigheter. Den ena är naturligtvis, huru de för vårt eget försvar närmast ansvariga, de sakkunniga militärerna, ställa sig. Det skulle förvåna mig — jag kan i detta avseende uppenbarligen icke uttrycka mig på något auktoritativt sätt — om icke de svenska militärmyndigheterna i detta avseende intaga en mycket betänksam och försiktig hållning. Så starkt har det från deras sida under de gångna åren, då försvarsfrågan varit aktuell, betonats, att de försvarsmedel, som vi besitta, äro så pass svaga, att det måste vara förenat med rätt så stora risker att härvidlag blotta sig. När herr Trygger upprepade gånger framhöll, att han i detta avseende för Finlands räkning icke begärde någonting annat än vad som gång efter annan under de senaste åren har medgivits till andra utländska makter, så är det väl dook så, att detta naturligtvis icke i någon mån kan tillämpas på frågan om utlämning av vapen ur den svenska statens förråd. Men i detta sammanhang bör det framhållas, och jag tror icke, att herr Trygger skall motsäga mig däri, att det väl heller aldrig under de gångna åren har inträffat, att Sveriges regering gentemot någon annan främmande stat har medgivit den principiella rätt till undantag från gällande förbud för export av vapen och ammunition, som man här begär för Finland. Icke ens på denna senare punkt finns det alltså någon möjlighet att göra gällande, att den ståndpunkt, som regeringen här intar, på något ovänligt sätt skiljer sig från den ställning, som regeringen har intagit gentemot andra neutrala stater.

Men naturligtvis blir till sist i samtliga dessa frågor den omständigheten avgörande, vad man kan anse rörande den risk de olika föreslagna åtgärderna, utlämning från statens förråd eller export av andra svenska vapen, kunna medföra för Sveriges intressen och

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

Sveriges bästa. Herr Trygger synes i sitt senaste anförande ha sträckt sig kanske ett stycke längre än han egentligen kan anses ha kompetens och auktoritet till. Han har den mest obetingade rätt att bli trodd, då han förklarar, att han för sin del icke *önskar*, att med sådana svenska åtgärder skall följa några slags äventyrligheter, som kunna draga oss in i komplikationer, vilkas slut icke på förhand låter sig rätt väl bedömas. Men i själva verket är väl denna förklaring, att herr Trygger icke önskar sådana konsekvenser, långt ifrån någon verklig garanti för att icke sådana konsekvenser möjligen *kunna* infinna sig. Herr Trygger kan väl i detta avseende icke rimligen begära, att hans önskan, att det måtte gå oss alla väl, för regeringen, som har ansvaret, skall anses vara någon verklig ekvivalent för den undersökning, som regeringen själf företar beträffande dessa risker, vilken prövning eventuellt kan komma att ge ett helt annat resultat.

Jag förmodar, att den ärade interpellanten själf nästan kände på sig, att han hade valt en rätt så betänkelig bild, då han framställde de ifrågasatta åtgärderna med vapenexport, inklusive vapenutlämning ur kronans förråd, som någonting så oskyldigt och naturligt att den svenska staten i detta avseende icke hade anledning att känna någon oro eller betänksamhet större än den som skulle falla över en människa som äter och besinnar att hon genom att äta för mycket eventuellt skulle kunna riskera sin hälsa. Den bilden är väl dock så våldsamt överdriven, att man genom att använda den i någon mån antyder att man är inne på en väg, där den enkla och naturliga argumentationen icke medger den konklusion som herr Trygger kom till.

Herr Tryggers starkaste skäl för att Sverige i detta avseende skulle göra någonting som lämnar en hjälp av verkligt avgörande betydelse syntes mig både i hans anförande nu och i hans ursprungliga interpellation ligga i hans uppfattning att de stater som erkänt Finland som en självständig stat därmed åtagit sig alldeles särskilda skyldigheter. Tydligt menar han i detta sammanhang skyldigheter av det slag som de påyrkade, nämligen att med vapenmakt hjälpa till att upprätthålla den lagliga ordningen i ifrågasatt land. Utan att i någon mån göra anspråk på att vara någon som helst folkrättsexpert tillåter jag mig dock ifrågasätta huruvida icke detta, för att begagna herr Tryggers eget uttrycksätt, verkligen är en fullkomligt oriktig framställning. Det är svårligen möjligt, att i ett sådant erkännande av en främmande stat såsom självständig skulle ingå en skyldighet av nu senast antytt slag. Det är ju bekant, att vårt land många gånger under tidernas lopp har givit sådana erkännanden, där det aldrig ett ögonblick har fallit *någon* människa in, att vi skulle ha några som helst åligganden, som skulle medföra skyldighet för oss att med vapen hålla uppe den ordning, som vi sålunda erkänna. Jag föreställer mig, att erkännandet av republiken Portugal eller republiken Kina, för att ta ett par exempel, vare sig hos herr Trygger eller någon

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

annan här i landet varit förenat med någon känsla för att vi därför hade några skyldigheter av denna vittgående natur.

För det andra säger herr Trygger, att Sveriges skyldighet att komma med en effektiv vapenhjälp i väsentlig mån vilar därpå, att det är och måste vara så uppenbart och för varje dag blir tydligare, att den strid, som nu föres i Finland, är och hela tiden har varit en kamp mellan laglig ordning och anarki, detta och ingenting annat. Ja, jag skall vara den förste att medge, att så ha vi här i landet, de flesta av oss, naturligtvis i stort uppfattat denna strid, och till följd därav har det heller icke rätt och kan det icke råda någon tvekan om var den övervägande delen av det svenska fokat har sina sympatier i konflikten. Det kan dock icke ha undgått så många, och knappast herr Trygger, att det på sista tiden har förekommit ett och annat symptom, som framkallat en viss tveksamhet mer än förr, huruvida det verkligen är möjligt att bibehålla denna uppfattning med den styrka som herr Trygger gör. Jag skall här tillåta mig att citera ett uttalande, som nyligen publicerats, av en man, vars ord vi ha alla skäl att tillmäta en särskilt stor betydelse, eftersom förhållandet torde vara, att han i närvarande stund är den som med största auktoritet för ordet för det vita Finland, nämligen general Mannerheim, som till gagnet om också icke till namnet torde vara verklig militärdiktator inom det område, där de vita skyddskåreerna ha överhanden. I en nyligen utfärdad proklamation till de karelska trupperna efter ett besök vid deras front har han fällt några yttranden, som onekligen ha en rätt stor betydelse för den diskussion, som just här pågår. Jag förbiser därvid naturligtvis icke, att det är en general som talar, och att han talar till sina trupper, till trupper, som han har anledning att egga till största möjliga mod och tillförsikt och ansträngningar. Han säger emellertid i slutet av denna proklamation: »Vi äro tillräckligt starka att upprätthålla vår frihet» — även med den inskränkning, som jag nyss gjorde, kan det dock vara något skäl i att en smula fasta avseende vid vad den befälförande generalen säger härom. Men det är fortsättningen jag närmast ville ha uppmärksammas. Där heter det: »Vi äro tillräckligt starka för att upprätthålla vår frihet och att försvara även våra bröder i ruska Karelen», och han slutar med en soldated att icke sticka svärdet i skidan förrän den sista leninska krigaren och huliganen fördrivits från såväl Finland som *ryska Karelen*. Jag skall naturligtvis icke ingå i någon diskussion om de skäl som kunna finnas för en sådan utvidgning av Finland, men det program, som general Mannerheim här uppställer, är dock ett program av det slag som vi bruka kalla anexionistiskt. Det är kanske något väl oförsiktigt att gå i borgen för att den strid, som nu kämpas i Finland endast och allenast är en strid mellan den lagliga ordningen och anarkien i Finland.

Det kan icke vara skäl att i närvarande stund onödigtvis och för mycket fördinna motsättningen mellan den ståndpunkt i Finlandsfrågan, som Sveriges nuvarande regering intar, och den, som herr Trygger och hans meningsfränder skulle önska påtrycka den-

samma. Den är efter min mening icke i realiteten så stor och så djup, att den motiverar de ofantliga starka uttryck, som herr Trygger använde i slutet av sitt anförande.

Icke heller bör det göras för mycket av den synpunkt, som han också framförde och starkt strök under, att det för oss gäller att på finsk mark utkämpa striden mot en anarki, vars förskräckliga ogärningar vi alla under de senaste tiderna haft anledning att förfasa oss över. Det har i alla händelser sina sidor att för mycket betona den sidan av saken, ty därmed slår man onekligen i viss mån benen under den argumentation, som man gör till den huvudsakliga, då man säger, att det för oss endast och allenast gäller att hjälpa till att i Finland trygga den lagliga ordningen. Man för över hela den uppgift, som en undsättning åt Finland avser, på ett nytt plan, och efter det klander som har riktats mot regeringens chef, då han i andra kammaren uttryckte något bekymmer över att den finska frågan visade en viss tendens att utveckla sig till en svensk fråga, så är det med ännu större bekymmer man måste konstatera, att det stora högerpartiets ledare här i kammaren har proklamerat att det nu gäller i främsta rummet en svensk fråga och endast i andra rummet en finsk. En sådan karakteristik av ställningen är icke lycklig, är icke ägnad att förhjälpa oss till endrängt rörande meningsskiljaktigheter, som efter min mening, när man nöjer sig med att stanna vid vad som är de verkliga realiteterna, icke behöfve taga dessa dimensioner.

Herr Trygger sade visserligen också, att han å andra sidan icke hyste några tvivel om att det skulle lyckas att även här i landet »krossa» denna anarki, om den skulle visa sig här. Jag för min del, och det torde vara fler än jag som har den uppfattningen, litat i närvarande stund för den sålunda antydda uppgiften mera till den regering, som nu sitter och under ansvar behandlar både denna fråga och den finska — jag tror uppriktigt sagt, att herr Trygger i detta avseende icke har synnerligen stora förutsättningar att göra så allra värst mycket för att avstyra inbördesstriden, om den skulle uppenbara sig ibland oss. Vad han härvidlag kan göra hänför sig i högst väsentlig mån till de mycket sympatiska uttalanden, som han gjorde nu och som han gjort förr, nämligen att han alldeles icke vill bereda den nuvarande regeringen några svårigheter. Detta är nämligen också en uppgift och en mycket viktig uppgift, särskilt naturligtvis för ett stort oppositionsparti, under tider som de närvarande. Kanske herr Trygger icke tar illa upp, ifall jag i detta sammanhang tillåter mig att citera ett ord, som helt nyss har kommit under allas våra ögon ifrån Tysklands vicekansler, då han i förgång yttrade sig rörande förhållandena inom sitt land. Han vände sig därvid till den riktning inom Tyskland, som i mer än ett avseende påminner om den riktning som herr Trygger representerar och om de stridsmetoder, som där förekomma. — Jag bör naturligtvis tillägga, i ofantligt mycket mer utmanande och svårartad form av andra än av honom. Men både den ene

*Ang. utförsl
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

och den andre kunde kanske ha någon anledning att reflektera över von Payers ord, då han varnar för det slag av inbördes politisk strid och opposition, där man »frånkänner motparten fosterlandskärlek». Jag förmodar, att herr Trygger förstår, mot vilken sida det här i landet är, som den förebräelsen kan riktas. Och så slutar den tyska vicekanslern: »Att lägga band på sig själv och ådagalägga tysk disciplin, det är det minsta man kan fordra. Den som icke förmår det, förverkar rätten att upphäva sig till domare över andra.» En sådan disciplin, en sådan politisk disciplin är säkerligen även svensk, och jag utgår ifrån, att den ärade interpellanten känner sig förpliktad att vara en av denna svenska disciplins främsta härolder i vårt land.

Herr Hj ä r n e: Herr greve och talman! Jag instämmer helt och fullt i vad interpellanten har yttrat om de svenska regeringsåtgärder, som böra vidtagas till Finlands hjälp. För min del anser jag mig blott böra begagna detta tillfälle för att betona särskilt den uppfattning, till vilken jag har kommit i fråga om det nuvarande svåra läget i Finland.

Det är alldeles rätt, som interpellanten har sagt, att det i Finland icke är fråga om någon klasskamp. Det är alldeles rätt, som interpellanten likaledes har framhållit, att det i Finland är fråga om en strid för lag mot självsvald och brott.

Men därför får man ingalunda säga, att det i Finland allenast är fråga om ett inbördes krig. Det är att märka, att Finlands regering och Finlands laglydiga medborgare ha organiserat de skyddskårer, som nu samverka i Finland under ett så skickligt och tappert befäl, icke för att kämpa närmast mot egna medborgare utan för att ur fäderneslandet utdriva en främmande förvildad soldatesk. Tyvärr ha dock till denna soldatesk sällat sig åtskilliga hopar av inhemska förbrytare, men dessa förbrytare äro således endast i andra hand föremål för den lagliga regeringens militära åtgärder.

Det är likväl också att märka, att Finlands lagliga regering genom att således vända sig mot den främmande soldatesken icke därför har råkat i krig med Ryssland såsom stat. Det är ju så, att Ryssland, det vill säga den för tillfället maktägande regeringen i Petersburg, själv har erkänt Finlands självständighet. Denna regering kan således icke folkrättsligt tagas till ansvar för vad upproriska soldater ställa till i Finland, så länge den icke själv åtager sig eller genom sina gärningar ådagalägger ett sådant medansvar. Men om således Sverige finner med sin rätt och med sina intressen förenligt att med tillgängliga medel kraftigt understödja Finlands lagliga regering, så behöver Sverige ingalunda därför frukta att råka i strid med Ryssland såsom stat.

Herr S w a r t z: Då denna fråga nu har kommit på tal här i kammaren och den är av en sådan utomordentligt djupt ingripande betydelse för hela vårt lands framtid, för de framtida förhållandena här uppe i Norden, så anser jag det för min del som en skyldighet

att, ehuru fullkomligt oförberedd på att saken skulle förekomma just nu, även i några allmänna ord ge uttryck för min uppfattning i ärendet.

Jag delar fullkomligt den mening, som här har uttalats därom, att ingenting under den nuvarande orosfyllda tiden kan vara angelägnare än att man söker så vitt möjligt uppträda enande om stora mål här i landet, och jag instämmer fullständigt i vad den ärade interpellanten sade, att det väl icke kan falla någon in att vilja med känsla av det ansvar, som tiderna medföra, lägga sten på börda för regeringen vid utförandet av dess ansvarsfyllda värv. Det faller mig heller ingalunda in att på något vis betvivla, att regeringen besjålas av den allra bästa föresats och att den efter ett noggrant övervägande av alla förhållanden har bildat sig den uppfattning, som den anser vara den för landet lyckligaste att följa och att den därför också följer den. Det är således ingalunda någon anmärkning angående vare sig brist på fosterlandskärlek eller på övervägande från regeringens sida, som jag har att göra.

Men när det kräves, som av den näst föregående talaren gjordes, att man under sådana tider som nu skall helt och hållet undertrycka alla sina egna meningar uti dessa viktiga saker, om de icke gå i samma riktning som regeringens, då synes det mig vara en fordran, som är alltför vittgående. Det är en fordran, som åtminstone mitt samvete säger mig, att jag icke har rätt att efterfölja. Jag har under dessa tider lika väl som varje annan särskild medlem av riksdagen icke allenast rätt utan även skyldighet att ge uttryck åt de tankar och känslor, som göra sig gällande med avseende på den situation, i vilken vi nu leva. Om man gör detta på ett sätt, som ingalunda är ämnat att vara utmanande och därför icke bör kunna missförstås, så kan jag icke heller för min del inse annat än att vi alla ha nytta och gagn av ett meningsutbyte, som på det sättet äger rum och att ingen med skäl skall kunna säga, att man härvidlag vill bereda några svårigheter för dem som i alla fall ha ansvaret för utförandet av vad som är ifrågasatt att utföras.

Jag ber också att därtill få lägga, att jag har alldeles klart för mig, att för närvarande icke någon regering av annat kynne än den nu fungerande skulle besitta lika stora möjligheter att föra Sverige igenom de svårigheter, som vi nu ha. Men då så är fallet och efter en sådan förklaring må man också utan vidare få säga sin mening angående den ståndpunkt regeringen har ställt sig på i nu ifrågasvarande avseende.

Det har sagts här av den näst föregående talaren, att det icke är så mycket som skiljer mellan å ena sidan regeringen och dem som i allo dela dess uppfattning och å den andra dem som instämma i stora drag i den uppfattning, som av den förste talaren här gjorts gällande. Jag undrar, om det är så alldeles riktigt. Jag tror icke, att man får analysera sakerna så noga och säga, att i den detalien, i det avseendet äro vi ense, i det avseendet äro vi icke ense, och det som vi äro ense om är synnerligen viktigt och betydelsefullt, men det som vi icke äro ense om betyder rakt ingenting. Jag tror

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Ports.)

icke, att man får på det sättet, om jag så får säga, räkna bara matematiskt i frågor som denna. Jag tror, att man måste se saken mera allmänt och därvid taga med jämväl det psykologiska momentet. Enligt min mening hänför sig skiljaktigheten i uppfattning till hela den hållning, som regeringen har intagit efter vad som hittills har kommit till synes och som jag och många med mig så gärna skulle önska kunde i väsentlig mån modifieras. Jag tror, att vad som i det stora hela taget just har verkat så mindre tilltalande, så skiljande mellan oss och Finland, det är den kyla, om jag så får säga, som har kommit till uttryck i den hållning, som har blivit ådagalagt, vilken har framkallat den uppfattningen i Finland, att från Sverige är ingenting att vänta. Det må vara, att de frågor, som här direkt äro föremål för interpellationen, transitering och export av vapen, måhända numera icke spela en så stor reell roll, som vad de tidigare skulle ha gjort. Det är möjligt, och jag tror också för min del, att förhållandena alltmer komma att utvecklas på det sättet, att de komma att spela en ännu mindre reell roll, ju längre tiden går. Men därför är jag icke med om att anse, att det icke har spelat någon roll, att vi förut ha ställt oss avvisande mot dessa äskanden från Finlands sida, lika litet som det är likgiltigt, huruvida vi även för framtiden handla på samma sätt. Ej heller är det betydelselöst, att det hitintills icke stått att vinna något fullt klart och tydligt besked om vad man från officiellt håll i Sverige vill göra för att hjälpa Finland.

När herr Trygger förklarade, att det nog mera är en svensk fråga än en finsk, tror jag, att den näst sista talaren icke så litet missuppfattade hans uttalanden i den vägen. Jag fattade åtminstone hans uttalande på det sättet, att, såsom förhållandena nu börja vända sig, Sveriges uppträdande i denna sak är av en större betydelse för Sveriges framtid, för Sveriges ställning i Norden som ledande makt och för Norden som en enhet med Sverige som centrum, än vad det kan vara för Finlands självständighetsstrid. Den hoppas och tror jag nog kommer att genomkämpas i alla fall, och då kan det ju i och för sig för Finland vara tämligen likgiltigt, om Sverige på något sätt har visat ett direkt intresse i den saken, eller om Sverige icke har gjort det. Men för Sverige och för ställningen i Norden tror jag, att förhållandet blir ett annat. Jag tror därför, att det hade kunnat finnas ganska starka skäl för att se litet längre fram i tiden än endast till den allra närmast framför oss liggande tiden och till den situation, i vilken vi just för närvarande befinna oss. Jag tror, att det hade varit bättre att litet mera tänka på de konsekvenser för framtiden, som stundens handlingssätt kommer att medföra, än att av de svårigheter som utan allt tvivel förefinnas just för det närvarande låta sig avskräckas från ett handlingssätt, som efter min uppfattning hade för framtiden medfört fördelar av sådan beskaffenhet, att de vida hade övervärt de svårigheter, som man måste övervinna för att nå detta bättre resultat i framtiden. Är det så, att Finland antingen på egen hand eller med hjälp av andra, med hjälp av någon stormakt, kommer att kämpa sin självständighetskamp till ett lyckligt slut, då äro vi naturligtvis i den situationen, att ett för-

troendofullt samarbete mellan Finland och Sverige och Nordens stater i gemen icke låter tänka sig på samma sätt, som om Sverige hade visat sitt intresse för denna Finlands kamp genom att rätta en hjälpande hand på sätt som här har ifrågasatts och varom begäran gjorts från finskt håll. Det är med hänsyn till ställningen i Norden, det är med hänsyn till Skandinavien hela framtid som jag hade ansett och fortfarande anser, att det skulle vara synnerligen lyckligt, om vår regering skulle kunna finna ett sätt, varigenom den kunde mera påtagligt, än vad som i alla händelser från det finska folkets sida hitintills uppfattats, ådagalägga intresset även här i Sverige för en kraftig sammanhållning av Nordens folk för framtiden.

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Jag har velat uttala detta särskilt på grund av vad som här förut har sagts därom, att man borde vara så disciplinerad att man skulle tåga, även om det gäller sådana frågor, som man anser hänga noga samman med Sveriges hela framtid och utgöra ett rätt så viktigt livsintresse för hela Norden. Jag kan icke tro annat än att regeringen har en annan uppfattning om en lojal oppositions rätt och skyldighet att vid sådana tillfällen uppträda än den som av regeringens förespråkare nyss uttalades.

Herr Cla son: Att den föreliggande frågan är av en oerhörd vikt både för Sverige och för framtiden i Norden är väl för var och en tydligt. Jag kan under sådana förhållanden icke underlåta att uttala min förvåning över att hans excellens herr statsministern genom att avgiva detta svar på en tidpunkt, då ingen av oss var förberedd, att det skulle komma, försvårar för oss att taga del i diskussionen och säga vad vi här skulle kunna och vilja säga. Under den föregående delen av debatten har det ju visat sig, att regeringens anhängare kunnat gå till den synnerligen väl förberedda. Jag skulle önska, att jag likasom en föregående talare, som försvarade regeringen, hade för mig en del aktstycken, som jag skulle velat använda för att belysa vad som i denna fråga passerat i Finland och Sverige. Det är nu omöjligt.

Det hänvisades emellertid under den föregående delen av debatten, såvitt jag förstod i stort sett till uttalanden, som hans excellens herr statsministern för några dagar sedan gjort dels i andra kammaren, dels vid mottagandet av en petition. Jag har intet av dessa uttalanden här tillgängligt, och har givetvis endast ett allmänt intryck av desamma. Jag kan alltså icke citera dem, och jag kan därför icke heller på enskilda punkter bemöta dem eller inlägga den gensaga mot dem jag skulle önska. Men om jag icke minnes orätt, var det ett par punkter i det förstnämnda, som då jag åhörde det, väckte min synnerliga förvåning, och där jag icke alls kunde följa hans excellens herr statsministern.

Det ena var den punkt, då, såvitt jag förstod, han sökte göra gällande — och det har, om jag icke misstager mig, varit en dominerande tankegång även hos dem, som ställt sig på hans sida i diskussionen, — att understöd åt Finland med vapen, ammunition och frivilliga krafter, för såvitt dessa frivilliga krafter här hemma

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

understöddes och organiserades, skulle på ett eller annat sätt leda till en väpnad intervention. Jag kan omöjligt förstå en sådan ståndpunkt. Det synes mig ligga i detta tal något av den gamla seden, att, när man vill argumentera, man söker måla en viss potentat på väggen för att få piska honom. Det finnes, såvitt jag förstår, icke något som helst sammanhang mellan de olika leden i detta resonemang. Jag är alldeles övertygad om att, om man ginge tillbaka och sökte fram historiska exempel, skulle man kunna påpeka det ena efter det andra, då understöd i den ena eller andra formen har givits, utan att det på något sätt har lett eller ansetts behöva leda till någon väpnad intervention.

Man kan exempelvis peka på det dansk-tyska kriget 1863—1864. De maktägande i Sverige funno naturligt, att Sverige icke på något sätt kunde gå till någon väpnad intervention i den frågan, men det hindrade icke, att man från stora massor av det svenska folket gjorde allt vad man kunde för att understödja de kämpande danska bröderna, och att detta också av stora massor av det svenska folket hälsades med synnerlig tillfredsställelse. Jag undrar, om det finnes någon i denna dag, som icke med tillfredsställelse erinrar sig vad då på frivillig väg skedde. Jag har mig icke bekant, att från den dåvarande regeringens sida lades något som helst hinder i vägen för sådana åtgärder.

Det andra, som har förvånat mig i den nämnda argumenteringen har varit, att man, såvitt jag förstår, åtminstone på vissa håll har försökt göra gällande, att över huvud taget ett understöd i den form, som jag har betonat — med vapen, ammunition, frivilliga, transitering — kunde på något sätt strida mot vår neutralitet. Jag skulle först vilja ifrågasätta, om folkrätten förbjuder utförelse av ammunition och vapen ens till krigförande under krig. Jag är icke säker på det; i varje fall har under världskriget exempelvis Amerika visat, huru sådant mycket väl går för sig. Men därtill kommer, att det icke alls är fråga om något sådant vid detta tillfälle. Finland för icke krig med någon annan makt, och det finns, såvitt jag förstår, icke någon makt, som med den minsta rätt skulle kunna betrakta ett understöd från vår sida till Finland, ett understöd av den art jag nu antytt, som något som helst avsteg från full neutralitet. Jag undrar, om man snarare icke skulle kunna våga det antagandet, att flertalet av dessa makter, som kunde vara här intresserade, skulle med synnerligen stor glädje se, om Sverige kunde på detta sätt bistå den lagliga regeringen i Finland att så fort som möjligt återföra landet till laglig ordning.

Herr von Zweigbergk ville i sitt anförande göra gällande, att skillnaden mellan den ståndpunkt, som framträtt i herr statsministerns interpellationssvar i andra kammaren, och den, som här förfäktats av interpellanten, i sak skulle vara ganska obetydlig. Ja, det är ju givetvis omöjligt att gå närmare in på detaljerna, då man, såsom jag, för ögonblicket saknar de aktstycken, som här borde jämföras. Men jag vill dock, i likhet med vad för övrigt redan har skett, påpeka, att betydelsen av frågan om en transitering icke kan avfär-

das så lätt, som herr von Zweigbergk sökte göra det. Han sade, att en transitering mycket väl kan ske sjöledes. Ja, det är ju möjligt, men det är dock alldeles givet, att en transitering sjöledes icke kan ske lika snabbt som den sker landvägen. Det går ofantligt mycket fortare att verkställa en sådan landledes, och i detta fall har det många gånger framför allt varit fråga om att giva *hastig* hjälp. Jag är viss om att det är ganska länge sedan frågan om denna transitering landvägen genom Sverige först bragtes på tal; jag undrar om icke önsknigar i den riktningen framträdde redan för åtskilliga veckor sedan. Nåväl, om Sverige nu lagt hinder i vägen för sådan transitering — vilket Sverige tidigare under kriget icke har hindrat, när det gällde transitering mellan andra neutrala makter —, då faller, så vitt jag förstår, på oss i varje fall en del av skulden för de olyckor, de illdåd, som detta uppskov har kunnat föra med sig. I det fallet får man också fästa avseende vid det faktum, att, man så vitt jag förstår, från det nödställda landet där borta just har begärt en sådan transitering och förklarat, att en sådan skulle vara för dem av den allra största betydelse. Detsamma må väl också gälla den andra frågan, frågan om export av vapen, som kunde förvärfvas här i landet.

Jag är därjämte övertygad om att det finns många andra punkter, där man på samma sätt skulle kunna ådagalägga, att det råder skiljaktighet i den ståndpunkt, som herr von Zweigbergk hävdade, och den som vi förfäktat, men utan aktstyckena är jag icke i tillfälle att gå in på dem.

Jag vill emellertid peka på ett par andra synpunkter, som för mig hava varit bestämmande, då jag har ansett mig nödsakad att ehuru oförberedd taga till orda i denna debatt. Det ena är den djupa känsla av tacksamhet gentemot Finland, som jag som svensk alltid har haft och alltid kommer att hava. Jag kan icke se bort från att Sverige och Finland i många hundra år hava kämpat sida vid sida, att vi varit ett och samma statsväsen, och att, då det gällt Sveriges liv, vi alltid haft hjälp av den finska vapenbrodern; många hugg, som eljes skulle hava drabbat oss, hava studsat tillbaka mot hans sköld, och detta har skett just på det håll, därifrån stormarna kommit som svårast. I den tallösa skara, som vi kunna se framför oss av dessa, som offrat liv och blod för den gamla svenska statens säkerhet, gå fram sida vid sida svensk och finne utan åtskillnad. Jag kan icke tänka på detta utan den djupaste känsla av tacksamhet och förpliktelse. Denna samhörighet har emellertid icke blott sträckt sig till dessa yttre strider, utan också till andra områden. Jag kan icke se bort från att också hela det inre kulturarbete, som vårt folk har utfört under gångna århundraden, har utförts under gemensam samverkan mellan de delar av det svenska folket, som bott öster om Bottenhavet och de delar, som bott väster om Bottenhavet. Vid så gott som varje sten, som är inmurad i den svenska statsbyggnaden, ha icke blott svenskar utan också finnar medverkat. Även på det området står jag således inför Finlands folk med denna känsla av djup tacksamhet och djup förpliktelse. Jag kan icke heller se annat, än att trots skilsmässan jag även med hänsyn till mycket vad som skett efter skilsmässan, måste hysa samma känsla och i dag

*Ang. utförset
av vapen
n. n. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

uttala den. Det hjälps icke: kulturgränsen, den västerländska kulturens gräns, har gått på Finlands östra gräns. Varje spadtag, som tagits i Finland för materiell eller andlig kultur, har bidragit att hålla den västerländska odlingen uppe, och det har varit en vinst för oss. Allt, som har kunnat främja den västerländska odlingen i Finland har för vårt land och för oss varit en fördel, allt som skadat den har för vårt land och för oss varit till skada. Finland har fortfarande genom sin västerländska kultur stått som ett bälverk, ett skyddsvärn för oss gentemot den lägre kultur, för att använda ett mildt ord, som finnes där bortom: även det föder hos mig

- samma känslor av tacksamhet och förpliktelse.

Jag skulle också kunna tala om mycket mera. Jag skulle kunna tala om de oförgätliga skatter i kultur, litteratur, konst och vetenskap, som vi även efter skilsmässan hava fått från detta folk. Jag skulle kunna peka på namn, som var och en av eder känner, och som komme elra hjärtans allra vekaste strängar att röras. Jag skall icke göra det nu, men jag har velat säga detta för att påminna om vad den västerländska kulturen i Finland har betytt och fortfarande betyder för oss.

Det är under sådana förhållanden, som jag för min del med sådan innerlig glädje bland allt det svåra, som världskriget har fört med sig, dock som en ljusstråle i allt mörkret hälsade Finlands självständighetsförklaring och Finlands självständighetskamp, ty jag har sagt mig, att denna självständighetsförklaring och denna självständighetskamp hava betydelse icke blott för Finland utan även för Sverige. Den är ett skydd, ett värn, ett kulturvärn även för Sverige. Det är också därför, som man med sådan stor beklämning har mött alla dessa underrättelser från Finland, hur dess lagliga ordning har angripits just i den nya statens födelsestund, i den ömtåligaste stunden för den nya staten, och hur dess angripare icke hava aktat för rov att därvid också söka förbindelse med den ryska soldatesken österifrån och därigenom sätta detta spirande självständighetsliv på spel. Det är med den största grämlse, som man har mottagit underrättelser om detta, och när man tänker på den stolta kamp för rättens majestät, som det finska folket förut har fört — till gagn och till fromma enligt min övertygelse för alla civiliserade nationer och icke minst för de små folken — känner man ytterligare denna grundstämning av tacksamhet och förpliktelse mot detta folk. Jag menar, att det under sådana förhållanden vore en ren humanitär plikt att också på det sätt som jag har antytt hjälpa till att den lagliga ordningen där så fort som möjligt återställas. Ingenting kommer att bli bättre genom att denna strid drages ut på längden av brist på hjälpmedel på den ena sidan, medan hjälp strömmar till från öster på den andra sidan. Och beträffande dessa frågor måste jag säga, att nog finnes det en djup skiljaktighet mellan den åskådning, som jag företräder, och den för vilken herr von Zweigbergek gjorde sig till tolk, när han i sitt anförande tillät sig att jämställa vår ställning till Finland med vår ställning till Kina och Portugal. Det ligger ett svalg mellan mig och herr von Zweigbergek i den

punkten, och det svalget kan ingen dialektik från hans sida fylla. Genom att ställa sig avvisande mot vad den finska lagliga regeringen av oss har begärt i dessa få, näraliggande punkter, underlåta vi att fylla vår förpliktelse mot Finland kräver, och jag måste säga, att jag för min del måste frånsäga mig allt ansvar för den politiken.

*Ang. utörsel
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Jag gör det då icke heller bara med hänsyn till denna tacksamhet och dessa gamla minnen, jag gör det också med hänsyn till vår egen framtid. I trontalet yttrades det, att »Sverige hade på allt sätt sökt främja det självständiga Finlands sak». Jag har fattat dessa ord icke endast som en erinran utan också som en förpliktelse. Jag kan icke inse, att den förpliktelsen fylles genom den kalla, avvisande hållning, som man på vissa håll nu intager i dessa frågor. Det yttrades under remissdebatten från hans excellens herr statsministern åtskilliga starka ord om den synnerliga vikten av den ställning, som det nyss befriade Finland »kommer att intaga till Sverige och Skandinavien i framtiden», och det betonades med all rätt, hur betydelsefull denna ställning vore »för Sveriges trygghet i framtiden» — så tror jag orden föllo. Ja, jag instämmer fullt och helt i detta, och jag måste säga, att när det brinner i grannens hus, och när denne granne ropar på hjälp just från oss, gör man icke vad man kunde göra för att främja detta goda förhållande, som man erkänner vara av väsentlig vikt även för vår trygghet, genom att ställa sig så pass kallt avvisande, som här har skett.

Herr von Zweigbergk sade, att den omständigheten, att vi först av alla hade erkänt Finlands självständighet, icke hade förpliktat oss i denna fråga. Ja, det kan måhända så vara, men vad som förpliktat är, att vi äro den närmaste grannen, att vi äro den granne som med dessa oslitliga band är förenad med Finland och den finska kulturen, och att det är till denna granne, som bönen om hjälp såvitt jag vet allra först har riktats.

Slutligen ser jag denna fråga också ur en annan synpunkt. Jag ser den som sammanhängande med frågan om Sveriges ställning till vad jag skulle vilja kalla Östersjöproblemet, till de här vid Östersjön som jag tror framväxande nya staterna, den ena efter den andra, i varje fall till det nya Östersjöproblem, som träder fram och som tränger sig fram redan genom Finlands självständighet. Man kunde väl hava önskat, att detta skulle utveckla sig så, att Sverige här skulle kunna stå som ett visst centrum, att det vänskapligaste förhållande skulle kunna råda mellan Sverige och denna nya Östersjöstat, den finska staten, liksom mellan Sverige och de övriga skandinaviska staterna. Om nu vårt handlingssätt medför, att, såsom redan har befarats, hjälpen till Finland kommer från andra håll, att Finland kommer att dragas in exempelvis i en stormaktsentente från andra hållet, då beklagar jag detta framför allt för Sveriges egen framtids skull.

Det är ur dessa synpunkter, herr greve och talman, som jag har ansett mig skyldig att, ehuru oförberedd som jag varit, be att få på det bestämdaste instämma i interpellationen och i det yttrande,

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

som interpellanten här hållit. Jag har känt det så, att jag icke har kunnat bära ansvaret att tala i denna stund. Jag har måst tala för Sveriges egen skull såsom en medlem av Sveriges riksdag.

Herr Ström: Herr talman! De synpunkter, som jag här skulle vilja framhålla, ha av min partikamrat, herr Vennerström, framförts i andra kammaren vid den debatt, som för några dagar sedan där i samma fråga ägde rum.

Det är endast i ett par punkter, jag skulle vilja säga något med anledning av vad som särskilt här under debatten har förekommit. När herr Trygger, om jag fattade honom rätt, söker göra gällande, att det skulle vara en mer allmänt utbredd mening bland Sveriges folk för en inblandning i Finlands inre angelägenheter i det där pågående inbördeskriget, så tror jag icke, att han kan styrka detta på något särskilt märkligt sätt. Den petitionsrörelse, som har försiggått för ändamålet under en ganska lång tid nu, har ändat ganska snöpligt, i det att endast en mycket ringa del av det svenska folket har undertecknat denna petition. Endast något över 60,000 personer, — däribland såvitt det är riktigt återgivet i tidningarna endast omkring 5,000 bönder, och några arbetare finnas icke alls angivna — ha undertecknat den. Det var endast ur överklassens spetsar, som man har undertecknat densamma. Således, och det tror jag man kan vara överens om, föreligger *ingen sådan önskan från vårt folks sida*, som man här vill göra gällande, *att Sverige skulle ingripa i Finlands angelägenheter*. Den allmänna opinionen går i en helt annan riktning såsom hundratals möten givit vid handen.

Vad angår det påstående, som har berörts av flera talare, nämligen karaktären av det pågående kriget i Finland, att det icke skulle ha någonting med en klasskamp att göra, så synes det mig vara tillräckligt att peka på det sakförhållandet, att uti den revolutionära regeringen i Helsingfors sitta så gott som samtliga ledamöter av den finska fackliga landsorganisationens ledning och samtliga ledamöter av det finska socialdemokratiska partiets ledning. Således kan man icke komma ifrån att det är en klasskamp. Man säger, att det icke är en klasskamp ty det är en strid mellan samhället och anarkien. Jag vet nu icke, om herr Trygger anser, att den samhällsordning, som har världskriget på sitt samvete, är av ett så alldeles särskilt högtidligt och oantastbart slag, att allting annat ter sig som anarki gent emot den, så att den icke får störas. Jag undrar, om man kan säga, att det är en anarki, som i samtidens revolutioner står emot en samhällsordning, om man betänker, att bakom de revolutionära rörelserna i tiden ligger just världskriget, att det är en frukt av världskriget, som vi här skåda, en folkens protest mot krigen och dess elände en de arbetande klassernas frihetsstrid mot en samhälls-»ordning», som bragt över folken ett omätligt lidande, förtryck och utsugning. De som äro ansvariga för världskriget kunna under inga förhållanden vara arbetarklasserna i de skilda länderna. Därför få nog klasser och partier, som stå närmare den ärade interpellanten, själva bära ansvaret.

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

Men man pekar på de plundringar och mord, som hava förekommit och som enligt historiens vittnesbörd nästan alltid förekomma i samband med stora omvälvningar, och vill göra gällande, att detta skulle visa, att inbördeskriget i Finland icke är en klassernas strid utan en strid mellan en samhällsordnings förfäktare och mera lösa band utan någon som helst ordning. Jag tror, att alla beklaga och finna det i allra högsta grad olyckligt, att sådana plundringar och mord åtfölja stora rörelser i alla tider. De förekomma på *båda* de stridandes sidor. Jag tror icke, att man med något skäl eller någon rätt kan göra dem, som nu stå i ledningen för den finska revolutionen, ansvariga därför, ty de ha vid upprepade tillfällen tagit bestämt avstånd från allt sådant och hava efter måttet av sina krafter försökt att bekämpa alla våldsdåd och att ställa dem som göra sig skyldiga till sådana inför rätta. Det synes mig, som om man i stället skulle kunna säga, att de som nu i Finland hava framkallat den revolution som pågår, hava gjort precis som alla andra konservativa och reaktionära rörelser. De hava framkallat revolutionerna, och sedan förväna de sig över dem.

Jag skulle finna det synnerligen betänkligt, om den svenska regeringen i något avseende skulle lämna den neutrala ståndpunkt, som den har intagit, vilken jag för min del visserligen icke finner vara så klar åt den andra sidan som önskligt skulle vara, men som i alla fall dock synes vara en garanti för att vårt land icke skall indragas i de olyckor, vilka skulle följa av den väg, som herr Trygger har anvisat och som skulle föra oss in i kriget.

Jag vet mycket väl, att om herr Trygger skulle få sin vilja igenom, och regeringen sände den svenska statens vapen till Finland, skulle visserligen däri för alla antimilitarister ligga ett utomordentligt värdefullt agitationsmaterial mot militarismen över huvud, ty man skulle änyo kunna peka på, för vad ändamål som i själva verket försvarsmedlen användas. Men jag tror ändå, att det skulle vara synnerligen olyckligt för vårt land, om man dess i minsta avseende skulle följa herr Trygger.

Jag finner det även synnerligen egendomligt, när herr Trygger framhåller, att vi nu borde sända vapen till Finlands ena regering för att därigenom trygga samhällsordningen även i Sverige. Detta tal har ju av föregående talare bemötts, men jag vill tillägga, att jag finner i detsamma ligga ett erkännande från herr Tryggers sida, att det pågående inbördeskriget i Finland åtminstone delvis är en kamp mellan det kapitalistiska och det socialistiska samhällsskicket, och att den svenska kapitalismen nu vill skynda sig att ställa sig på den finska kapitalismens sida. Det vore, tror jag, *synnerligen* olyckligt, icke minst med hänsyn till svenska förhållanden, om en sådan argumentering skulle vinna någon större utbredning, och om den skulle ligga bakom de ansträngningar, som göras av starka krafter i vårt land för att förmå oss att skicka vapen till Finland.

Den inbördeskamp, som försiggår i Finland, har ju blivit uttolkad på många sätt, och nyss hörde vi en talare citera några ord av general Mannerheim, som visa dess verkliga karaktär. Det finns

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

kanske en ännu högre finsk auktoritet att citera, nämligen den för tillfället fungerande statschefen i norra Finland, herr Renvall, vilken av Nya Dagligt Allehanda — sålunda icke av någon vänstertidning, allra minst någon socialistisk tidning, vilken man ju möjligen från högerhåll kunde tillskriva mindre auktoritet, utan av högerns eget främsta huvudorgan här i landet — blivit intervjuad om ändamålet med denna kamp, och han har enligt Nya Dagligt Allehanda för i går svarat på följande sätt: »Huru sorgligt det än är, att blod skall spillas och många oskyldiga få lida, så var det bra, att det gick som det gick, att befrielsen från ryssväldet var vår egen gärning och ej en gåva från Ryssland. Vårt folk hade aldrig satt samma värde på en frihet, som det fått till skänks. Friheten få vi nu köpa med blod, och det kommer aldrig att glömmas.» Här hava vi det mest auktoritativa uttalandet om vad det finska kriget innebär. Man vill icke nöja sig med att på ett fredligt sätt få sin frihet och sin självständighet, utan man har med glädje hälsat, att det gick som det gick, det vill säga att detta krig kom till stånd. Skulle vi då här i Sverige verkligen hava den ringaste förpliktelse att sända vapen för att deltaga i ett sådant krig, vars karaktär vi här hört framläggas? Jag kan icke finna detta.

Till herr Clason, som särskilt åberopade, att Finlands folk har blött vid det svenska folkets sida under så många gångna tider, vill jag säga, att det väl ändå var så, att det icke bara var den finske officeren och den finske adelsmannen utan även den finske bonden, arbetaren och torparen, som gjorde detta. Men denne finske arbetare och torpare, som nu kämpar på revolutionens sida, har minst samma rätt till hänsyn från svensk sida som f. tsargeneralen Manheimer, ty denne arbetares och torparens förfäder ha också kämpat på svensk sida en gång.

Konsekvenserna av en inblandning i Finlands inre angelägenheter för att »upprätthålla samhällsordningen» eller av andra skäl, som här framhållits, kunna bli många och egendomliga. Jag vill bara taga ett enda exempel. Antag, att en annan grannstat, vilken som helst, som har en vänsterstyrelse eller kan få en socialistisk regim, en gång hotas av en revolution ovanifrån, en revolution från överklassens sida, en revolution från vissa kretsars sida, som inte äro nöjda med denna socialistiska ordning, och att denna socialistiska regering, som blir angripen t. ex. av ett beväpnat bonde-tåg eller något annat, man kan inte veta vad, hemställer hos Sveriges regering att få hjälp i denna kamp, huru skulle man då ställa sig till detta? Har man givit prejudikat i ett fall, får man då också följa det, och då skulle vi kanske få uppleva, att herr Trygger såsom statsminister i Sverige skulle få sända hjälp och vapen till stöd åt en socialistisk regim i ett annat land, som blivit anfallen av herr Tryggers egna partivänner i det landet. Det kan ha sina konsekvenser att slå in på de vägar, som herr Trygger nu vill att man skall gå.

Herr Alexanderson: Jag blev uppkallad av det anförande

jag fick höra från herr Swartz' sida, då han tydligen ställde sig bakom det politiska steg, som herr Trygger tagit genom den föreliggande interpellationen, men framför allt genom den motivering, herr Swartz gav för sitt ställningstagande på detta sätt. Det har ju av herr von Zweibergk framhållits emot de frågor interpellanten framställt och gent emot den motivering, som interpellanten både i interpellationen och i sitt anförande här i dag gav för dessa frågor, att det icke var anförda några som helst nya skäl eller några som helst nya fakta, som skulle tillkommit och ställt hela denna sak i annat läge, än där den befann sig för en vecka sedan.

Herr von Zweibergk anförde vidare, att man på de allra bästa grunder kunde ifrågasätta, huruvida det numera funnes något som helst praktiskt behov att företaga just sådana åtgärder, som interpellanten krävde i sin interpellation, och att det således funnes anledning antaga, att hela denna fråga, som interpellanten framställt egentligen vore en fråga utan varje praktisk betydelse och att den strid interpellationen rivit upp egentligen vore en strid om påvens skägg.

Sedan herr Swartz för sin del ställt sig solidarisk med denna åtgärd att framställa en sådan interpellation, förklarade han till svar på denna herr von Zweibergks anmärkning: ja, det kan väl hända, att ifrågavarande åtgärd icke spelar någon vidare reell roll längre. Man har således genom interpellationen tillkännagivit den starkaste önskan, att regeringen måtte intaga en ändrad ståndpunkt i vissa detaljer av detta utrikespolitiska ärende, om vilket man kanske ögonblicket därefter medger, att det numera icke spelar någon praktisk roll.

Det skäl herr Swartz anförde till försvar för den företagna åtgärden var det, att man skall väl icke vara skyldig att helt och hållet undertrycka sin mening. Det är ingalunda uppfattningen, att man vill hava en annan regering. Tvärtom. Enligt herr Swartz' övertygelse är det ingen regering av något annat kynne, som kan föra vårt land genom de nutida vanskliga förhållandena. Men sedan herr Swartz erkänt detta, fortsatte han: då må man väl hava rätt att säga sin mening. Det förhåller sig väl ändå så att, om man icke är beredd att taga ansvaret för att driva en annan politik, än den regeringen företräder, utan tvärtom önskar, att denna regering skall sitta kvar — varmed naturligtvis också följer, att den driver den politik den själv har förklarat sig anse vara den riktiga — man väl snarare är i den ställningen, att man med alldeles särskild varsamhet får gå till angrepp på en sådan regering. Med styrkan av ett angrepp följer känslan av att kunna taga ansvaret själv och skyldigheten att eventuellt taga ett sådant ansvar. Men på denna varsamhet, det ingalunda utmanande utan helt lugna sätt, varpå ett sådant angrepp skett, hava vi fått exempel i dag av interpellanten, då han ropade ut för kammaren, att den regering som nu sitter, den sviker vår historia, sviker vår kultur och sviker vår framtid; den sviker sin närmaste, den sviker sin broder. Om man

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Ports.)

sviker sin närmaste, sin broder, om Sverige gör det under denna regerings ledning, då är den icke mäktig av någon stor handling i framtiden. Förutom att det just icke är något lugnt sätt att lufta sina känslor och blott giva tillkänna reservationsvis, att man är av en annan uppfattning än regeringen beträffande dess politik, så bör jag kanske i det sammanhanget göra en erinran. Ett sådant tillfälle har interpellanten haft och begagnat sig av tillsammans med ordföranden för riksdagens andra högerparti, när dessa bägge herrar för en fjorton dagar sedan utsände en auktoriserad intervju, som tillkännagav den avvikande hållning, som enligt herr Swartz skulle vara dagens interpellations enda uppgift att tillkännagiva. Det saknades visserligen — det må erkännas — i detta noga övervägda och avfattade meddelande av herrar Trygger och Lindman, det saknades däri varje skymt av uttryck för att de ansågo, att någon vapenexport borde framkomma ur svenska kronans förråd. Det är möjligt — det tyckes framgå av herr Lindmans hållning på interpellationsdebatten i andra kammaren — att han för sin del icke var i tillfälle att förorda någon sådan åtgärd, då han icke vid den debatten gjorde det. Men om herr Trygger och andra som representera ledningen av första kammarens högerparti ville giva uttryck åt sin ståndpunkt i den här frågan, torde det vara lätt att vilken dag som helst åstadkomma något sådant genom det enklaste amendemang till deras förut uttalade ståndpunkt i den här frågan för övrigt. Något annat är det väl ändå att, sedan regeringens chef i anledning av interpellationsdebatten i andra kammaren för en vecka sedan med styrka framhåvt, att regeringen beretts bekymmer och svårigheter i sina bemödanden att hjälpa Finland beträffande den inbördes sönderingen o. s. v. genom att det drives en het sig agitation just till förmån för sådana åtgärder som vapentransport, vapenlicens o. s. v., just denna agitation rives upp igen genom att en ny interpellation om dessa frågor framställes i den ton, att man kunde kvävas av grämluse, om man icke finge explodera och framslunga dessa frågor till regeringen. Huru har det kunnat bliva så, att man i denna ömtåliga utrikespolitiska angelägenhet för en sådan politik från oppositionspartiets sida? Jag kan icke finna något bättre skäl än det, som kom fram i herr Swartz' anförande, då han uppmanade oss att icke analysera så noga som herr von Zweigbergk gjorde, när han klart punkt för punkt ådagalade huru ytterst små skiljaktigheterna i resultatet beträffande den politik, som i fiska frågan bör föras, i verkligheten äro. Det bör man icke så noga analysera utan taga mera psykologiskt enligt herr Swartz. Det är onekligen ett oväntat råd från den, som först såsom finansminister och sedan såsom statsutskottets ordförande väl har varit en av de främsta och yppersta representanterna inom vårt inre politiska liv för den uppfattningen, att man bör icke låta känslan löpa från sig, utan man måste tänka på, bena upp frågan på det noggrannaste och se vad den verkligen innehåller och vart det ena eller andra steget bär hän. Är det verkligen anledning till att i en utrikespolitisk fråga av sådan ytterligt ömtålig beskaffenhet, som

den som nu är för handen — det ömtaligaste förhållande som vi varit inblandade i sedan flera mansaldrar tillbaka — vi skola lägga bort den sunda och goda politiska grundsatsen att låta förståndet noggrant kontrollera den livliga ingivelse känslan kan bereda oss.

Eftersom jag är inne på detta ämne, skulle jag vilja erinra om den ståndpunkt, som från interpellantens och hans meningsfränders sida intagits, då man säger; varför skola vi behöva vara rädda för att det första steget skall föra med sig några vidare konsekvenser? Det finnes ingenting, som hindrar en från att stanna, just där man vill stanna. För några år sedan sökte jag just inför statsutskottets ordförande påдера för ett anslag, som lag mig om hjärtat, och försökte för honom bevisa, att ett anvisande av anslaget låte sig väl göra, utan att därur kunde behöva härledas de konsekvenser som han befarade. Men han svarade mig då, att logiska konsekvenser, dem behövde man icke oroa sig för, dem kunde man väl visa bort, men en sådan här sak måste man taga med det praktiska förståndet, och då är det i alla fall så, att det ena steget drar det andra med sig, erfarenheten visar det alltför lätt. Och denna kammares konservativa höger, som i så otaligt många frågor, bland andra den politiska rösträttsfrågan, motat varje försök att taga ett litet steg framåt, har alltid det svaret till hands: ja, det steget i och för sig later icke farligt, men konsekvenserna kunna bliva farliga, den praktiska erfarenheten talar ett annat språk. Varför skall man i detta avseende, på det utrikespolitiska området, lägga bort den försiktighet, varmed man går tillväga i inrepolitiska frågor? Jag tänker, att det är icke på något håll, på något område, där försiktigheten är så mycket att anbefalla.

Det har enligt herr Swartz strömmat en viss kyla från regeringens förklaring och från den regeringsvänliga sidan mot de finska framställningarna. Det är detta, mot vilket man vill reagera, och det är den psykiskt dåliga verkan av denna kyla man fruktar för på den finska sidan. Jag kan nu för det första icke tänka mig, att vi skulle kunna uppnå någon psykisk verkan i den av herr Swartz önskade riktningen, om vi, sedan vi finna, att ifrågavarande transport- och transiteringsåtgärder äro utan betydelse för Finland, skulle bevilja dessa åtgärder därför — för att tala med interpellanten — att de numera sakna betydelse för dem som skulle få dem. Det är oriktigt, tror jag, att anföra detta såsom stöd för interpellationen. Men över huvud taget, beträffande den kyla som — enligt vad som sagts — från regeringshåll och från regeringsvänlig sida visats för den saken, förhåller det sig icke så, att det tydligt, otvetydigt och klart framhävt från auktoritativt håll, från statsministern själf i hans anförande i slutet av förra året, de varma känslor av sympati och välönskningar för Finland, som bebjödade den svenska regeringen och det svenska folket? Om det här har drivits den våldsammaste hetsagitation med de häftigaste och mest kränkande ord och de mest överdrivna skildringar icke minst just av den föregivna regeringskylan mot våra bröder i Finland, kan det icke vara anledning att försöka lägga en kylande

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförsl
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

dämpare på vederbörande, just för att de må betrakta de utrikespolitiska frågorna med det lugn, som dylika frågor ovillkorligen kräva, och för det andra att icke denna hetsighet från ena sidan må riva upp hetsighet på motsatta sidan och vi således få uppleva en utveckling, som ingen av oss önskar? Ur bägge dessa synpunkter tror jag att de, som försöka anlägga en något kyligare syn på den rent praktiska fråga det här gäller, i själva verket hava gjort landet en tjänst och icke en otjänst, såsom man här har velat påstå. Stämningen för ögonblicket mot oss från Finlands eller vissa finlandsvänners sida må kunna bliva — och det helt naturligt — mindre välvillig, men beträffande den säkra uppfattningen om huru det är i fråga om hela det finska folket, som herr Swartz gav uttryck åt, tror jag för min del icke, att det finnes någon i denna sal, som är i tillfälle att giva ett tillräckligt vederhäftigt och säkert uttryck för densamma. Och vad som icke alls på något sätt låter sig beräknas är vilken verkan det kommer att hava i framtiden. Det torde vara långt ifrån säkert, att den finska folkstaten, med dess $\frac{7}{8}$ av en för oss mycket främmande rasbefolkning, kommer att utveckla sig så, att det för det goda grannförhållandet mellan länderna vore vida lyckligare, om de välvningar som nu försiggå i Finland bringades igenom utan tillhjälp från vår sida. Det är ett spörsmål, som är svårt att bedöma och som förutsätter, att man tager med åtskilliga olika faktorer i beräkningen. I alla fall, de som hava trott sig med sådan säkerhet kunna döma historiens dom, de kunna nog i det fallet icke påstå sig kunna veta mer än någon annan.

Herr Hammarström: Herr talman, mina herrar! Även jag vill börja med en förklaring, att det naturligtvis är fjärran från mig att vilja bereda regeringen svårigheter i denna vanskliga fråga. Det borde vara självfallet och icke behöva särskilt framhållas, att ingen önskar något sådant, med jag föranledes till detta uttalande av den föregående ärade talaren, som tycktes vilja göra gällande en för mig åtminstone ganska främmande och sannolikt alldeles ny parlamentarisk princip, nämligen att oppositionen icke skulle vara berättigad till kritik av regeringens handlingar ens i en hovsam form utan att vara beredd att räkna med konsekvenser av ett regeringsskifte. Det förefaller mig minst sagt lika oförklarligt att tro sig kunna på sådant sätt avvärja oppositionen som att söka misstänkliggöra dess motiv. Särskilt egendomligt förefaller det mig att ett sådant uttalande kunde göras med anledning av det anförande, som här hållits av herr Swartz vilket, såvitt jag förstår icke torde hava brustit i hovsamhet vare sig i sak eller form.

Att regeringen iakttagit varsamhet vid behandlingen av den finska frågan förtjänar otvivelaktigt allt erkännande och i själva verket torde nog svenska folket utan åtskillnad till stånd, klasser eller politisk uppfattning stå tämligen enigt med regeringen i den åsikten och den önskan, att Sverige lika litet nu som eljest skall inlåta sig på någon äventyrspolitik. Regeringen har därför helt

naturligt både rätt och plikt att omsorgsfullt överväga varje på detta område ifrågasatt regeringshandling till dess innebörd och till dess konsekvenser. Naturligt är väl också, att det icke kan förväntas, att regeringens hållning alltid skall vinna erkännande från alla håll, men erkännandet — gällde det också från det håll, som regeringen måhända anser sig främst böra taga hänsyn till — får väl ändå sättas i andra rummet, då det är fråga om en sak, som så i bokstavigaste mening är en hela landets angelägenhet, en angelägenhet, som därtill kan komma att betyda så ofantligt mycket för vårt land icke allenast för stunden utan också för framtiden. Främst gäller det nog att, utan alla andra hänsyn och utan tvekan, med eftertryck handla så som landets sanna intresse bjuder och så som vi måste säga oss, att vårt gamla broderland kan hava fog att vänta av oss.

*Ang. utförrel
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

I detta senare hänseendet talar visserligen känslan sitt särskilda språk, något som i dessa dagar också funnit nog så kraftiga uttryck inom vårt folks alla samhällslager både i tal och i skrift. Det har visserligen här av en talare, herr Ström, förmenats, att dessa uttryck icke kommit från de djupa leden. Han ville också, tror jag, i fortsättningen av sitt anförande i fråga om vad som skall anses om de djupa leden framkonstruera en åtskillnad, som man åtminstone icke här i landet hittills varit van att göra. Han placerade nämligen vid ordande om den strid, som pågår i Finland, bönderna i det ena lägret och arbetarna i det andra. Jag tror icke, att en sådan uppdelning håller streck ens i Finland och ännu mindre i Sverige. Jag föreställer mig i alla händelser att det icke är ett så synnerligen stort antal svenska arbetare, som skulle vara benägna att låta sig enrulleras i röda gardets leder, och jag tvivlar på, att den ärade talaren är så tillförlitligt underrättad om vad som rör sig på den svenska folksjälens djup, att han utan vidare kan göra anspråk på att tolka de djupa ledens mening. I varje fall är jag övertygad om att den meningsriktning, för vilken han för talan, ännu befinner sig i minoritet här i landet. Den svenska ridderligheten, som tidigare så ofta framträtt, när det gällt att bispringa andra folk mot förtryck eller i nöd och som därvid icke låtit avskräcka sig av faran, finnes nog trots allt ännu kvar. Därom vittna meningsyttringarna i dessa dagar oförtydligt.

Det är ju emellertid givet, att sådana, i den mån de dikteras allenast av känsloskäl, icke få vara bestämmande för de män, som hava ledningen av och ansvaret för landets öden, men även känslorna representera dock härvidlag krafter, som en klok och målmedveten regering icke bör försmå eller underlåta att tillgodogöra sig. Allra minst bör bortses från det förhållandet, att här dock till så stor del är fråga om meningsyttringar från den intellektuella och moraliska eliten inom nationen. Här gäller det kanske mer än någonsin att mera väga än räkna de krafter, som stå till förfogande. Icke heller bör man förbise, att det i förhållandet nationerna emellan ges förpliktelser, vilka ett fritt och självständigt folk icke kan undandraga sig utan risk för sin nationella ära och sitt oberoende, låt

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

vara att dessa förpliktelser icke under alla omständigheter kunna fyllas utan varje risk. Men även bortsett härifrån och sett endast ur den egna nyttans och det egna materiella intressets synpunkt, kan väl med själ betvivlas, att den politik, som regeringen hittills följt i den finska frågan, varit i allo riktig och lyckosam. Inom vida kretsar och även bland i övrigt oliktankande här i landet är man enig härom. Visserligen har här en föregående talare, talaren på Kristianstads-läns-bänken, velat göra gällande, att det mera vore en skillnad i form än i sak mellan regeringens ståndpunkt och oppositionens. Så kunna dock regeringens uttalanden knappast tydas, men i den mån han i detta sitt uttalande gav uttryck åt regeringens uppfattning, är ju förhållandet i viss mån tillfredsställande, då under sådana omständigheter divergensen bör så mycket lättare kunna överkommas.

Det må villigt erkännas, att förhållandena — de yttre och i någon mån även de inre — krävt försiktighet och varsamhet innan läget kunde närmare överskådas och särskilt innan man sett utvecklingen, sådan den gestaltat sig under den senaste tiden, men försiktigheten får dock icke drivas till ängslig undfallenhet, där situationen kräver beslutsamhet. Sägna vad man vill, så har dock situationen utvecklats sig så, att den naturliga känslan av samhörighet med vårt gamla broderland, av förpliktelser gent emot vår granne, som på grund av geografiskt läge och ögonblickets förhållanden i övrigt är beroende av tillförsel från eller genom vårt land, och slutligen och icke minst tanken på vårt framtida förhållande till Finland och omsorgen om Nordens gemensamma öden i framtiden numera borde med all kraft mana regeringen att icke underlåta någon med vår neutrala ställning i världskriget förenlig åtgärd till underlättande av Finlands lagliga regerings ställning i dess ojämna kamp för den lagliga ordningens återställande inom landet. Att de åtgärder, som interpellanten i detta syfte förordnat, skulle äventyra vår neutrala ställning eller eljest medföra allvarlig fara för vårt land, lär dock icke med fog kunna påstås.

Å andra sidan torde den nuvarande regeringen äga särskilda förutsättningar för att kunna omkring en sådan kraftigare och klarare politik samla det vida övervägande flertalet av Sveriges folk, landet och Norden till båtnad och sig själv till erkännande och tillfredsställelse.

Jag vågar därför uttala en vördsam förhoppning, att hans excellens herr statsministerns uttalande här i dag icke skall vara regeringens sista ord i denna fråga utan att en ytterligare prövning av frågan skall giva regeringen anledning att anlägga en förändrad syn på saken och leda till en mot Finlands lagliga regering välvilligare och för oss hedersammare och lyckligare politik i Finlandsfrågan. Förståndet lika väl som känslan manar förvisso därtill.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Jag begärde ordet innan herr Alexanderson yttrade sig, och han har nu uttalat det mesta av vad jag skulle vilja säga. Men då jag har äran vara ordförande i

det liberala partiet i denna kammare och det måhända skulle kunna missuppfattas, därest jag i denna egenskap icke låte till protokollet anteckna min mening i den fråga som här debatteras, finner jag mig likväl pliktig att begagna mig av ordet, när jag fått det.

Jag vill då till en början säga, att denna interpellation för många nog kom som en överraskning och man frågade sig, vad meningen var. Jag har i dag träffat åtskilliga goda högermän, som utgingo från såsom något självfallet, att denna interpellation var framlagd efter samråd med regeringen för att bereda den tillfälle att göra ett uttalande i ungefärligen den riktning, vari interpellationens tendens går. Det är ett faktum, att så är förhållandet, att många ansågo det otänkbart, att denna interpellation kunde hava något annat motiv, då ärendet så strax förut varit ventilerat i andra kammaren, och hans excellens herr statsministern sedan haft tillfälle att inför den deputation, som avlämnade petitionen i samma ämne, ånyo uttala sin mening. Man sade sig, att herr Trygger skall interpellera och regeringen beredas tillfälle att tillkännagiva en ändrad åskådning.

Efter den diskussion, som här förts, får jag säga, att man fortfarande frågar sig, vad meningen egentligen är med denna interpellation. Att döma av de anföranden, som hava hållits från majoritetspartiet, så har i alla uttalats den uppfattningen, att den nuvarande regeringen har stora förutsättningar att under de brydsamma tider, som vårt land för närvarande genomlever, kunna föra landet ut med minsta möjliga skada för detsamma, och däri instämmer jag för min del. Men då frågar jag mig: kan det underlätta regeringens arbete, kan det gagna regeringen eller landet att riva upp en debatt sådan som här nu föres? I vad avseende har denna diskussion bidragit till att föra Finland närmare oss än förut? Har den i någon mån bidragit till att minska den misstämning, som är rådande och gör sig gällande bland en del av den finska nationen? Såvitt jag förstår är detta icke förhållandet. I denna fråga särskilt är det två mäktiga krafter var för sig av stor betydelse som spela in. Det är å ena sidan känslan och å andra sidan det kalla förståndet. Detta ha nog finnarna klart för sig, och om det då för Sveriges egen skull måste ordnas så, att förståndet och icke känslan till slut blir utslagsgivande, bör också den finska nationen förstå detta. Den bör förstå, att i den svenska regeringens handlingar icke får inläggas någon som helst ovilja eller någon bristande vilja att hjälpa den finska nationen så långt som med landets egna intressen är förenligt. Den saken bör vara klar för var och en något så när omdömesgill finsk medborgare, och det kan icke nog förvåna mig, att interpellanten så förbehållslöst vill sätta ifråga, att regeringen skulle utlämna ur statens förråd vapen och ammunition. Det bör icke vara för interpellanten obekant, att vi ännu icke på långt när hava vårt mobiliseringsbehov av vapen och ännu mindre av ammunition fyllt, och det föreligger vid denna riksdag väckta motioner i båda kamrarna från det parti han representerar, där det yrkas på avsevärda utvidgningar för dessa behovs

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

fyllande, utöver vad som i statsverkspropositionen i det fallet åskas. Jag måste då fråga mig: är det då rimligt att i dessa allvarliga tider ifrågasätta att ur landets egna förråd skola tagas vapen och ammunition och sättas i händerna på ett annat lands medborgare? Om olyckan skulle drabba oss själva, skulle vi därigenom i ännu högre grad öka den brist i mobiliseringsbehovet som förefinnes. Härtill kommer, att det är mycket svårt att för närvarande uppbringa vad som är erforderligt för framställandet särskilt av ammunition. Statens egna krutbruk arbeta med dubbla skift natt och dag och kunna inte tillgodose behovet för långa tider, och det ifrågasättes en utvidgning för ändamålet. Allt detta, som står såsom bakgrund till interpellationen i denna del, gör att jag måste fråga mig: vad har syftet med denna interpellation egentligen varit?

Det kan väl ej ha varit för att betyga regeringen, att vi och i stort sett även högern anser, att den nuvarande regeringen är bäst skickad att föra landets öden igenom svårigheterna. Men då vill jag å andra sidan fråga: har det inträffat någonting, som kan giva interpellanten eller hans meningsfränder den uppfattningen, att stämningen i landet skulle vara sådan, att en kursförändring vore påkallad. Ja, jag tycker, att resultatet av de ansträngningar, som äro gjorda för att samla underskrifter på den petition, som har inlämnats till regeringen, och som, om jag är rätt underrättad, har resulterat i omkring 62,000 namnunderskrifter, är tämligen ringa. Jag tycker icke, att det är så synnerligen imponerande. Om man jämför denna petition med exempelvis den adress, som inlämnades till dåvarande excellensen Hammarskjöld — en förtroendeadress med 700,000 namn — några dagar innan han nödgades avträda såsom statsminister, så kunna vi väl vara eniga om att icke är den opinionpetitionen allt för storartad. För min del är jag övertygad om att det svenska folkets stora flertal känner varmt för Finland, men å andra sidan inser och förstår att den kurs regeringen följer, på samma gång den är dikterad av vänskap mot Finland så långt det är möjligt, dock främst måste vara dikterad av vad som är för vårt eget land gagneligt och nödvändigt. Då regeringen — som har att pröva alla på frågan inverkan omständigheter — icke har ansett sig kunna gå Finlands önsknings till mötes, så har detta berott på rent svenska inre förhållanden, och det har varit dikterat av omtanke för att i främsta rummet tillvarataga landets egna intressen, och i det hänseendet måste vi väl ändå vara eniga, att det är landets egna intressen, som måste stå främst.

Vad frågan om transitering beträffar så förhåller det sig så, att ännu har ej någon som helst licensansökning mig vederligt föreläggat, och regeringen har därför ej varit i tillfälle att pröva den frågan, och nog är det väl orimligt att begära ett medgivande *in blanco* till transitering. Det har ju aldrig förekommit, och hur skulle det hava ställt sig, därest några sådana framställningar eller något sådant anspråk gjorts gällande för något annat lands räkning? Ej kan man väl begära, att vi skola göra ett dylikt med-

givande, så snart någon blott kommer och anmäler sig. Låt oss avvakta den stund, då en sådan licensansökan föreligger. Bli den avslagen låt oss då pröva regeringens skäl härför och med hänsyn till det föreliggande fallet undersöka i den mån det är möjligt om regeringens åtgärd varit välbetänkt och i enlighet med landets intressen.

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Samtliga ledamöter av det hemliga utskottet från denna kammarare ha här nu uttalat sig i frågan. Jag har såsom ledamot i det hemliga utskottet liksom de varit i tillfälle att taga noggrann kännedom om såväl denna fråga som många andra frågor, som för närvarande äro föremål för regeringens omtanke, och jag måste för min del efter samvetsgrann prövning säga det, att såvitt jag kan finna har regeringen skött dessa angelägenheter så bra, som det under nuvarande omständigheter varit möjligt för den att göra. Och jag vill till slut uttala den förhoppningen, att det i fortsättningen skall lyckas för regeringen att lotsa landet igenom alla de svårigheter, som hopa sig runt omkring oss, på ett lika tillfredsställande sätt som hittills.

Herr Olsson, Olof: Herr talman! En rad talare ha gått från interpellantens ena skäl till det andra och belyst dem. Det är således tämligen onödigt att taga upp dem till granskning ännu en gång. Men i en punkt, där det fällts synnerligen starka uttryck, anser jag, att det bör sägas ett par ord, så mycket mera som jag tror, att den punkten just är kärnpunkten. Det är till en början påfallande, hur man sökt att liksom på förhand lugna oss i den här saken. Både interpellanten och herr Hjärne sökte göra detta. Det är fullt berättigat, sade vidare herr Trygger, från folkrättslig synpunkt både att transitera vapen och att låna ut landets egna, ty det är en neutral stat, det här gäller. Det är för mig alldeles omöjligt att anlägga denna formella syn på tingen. Det är visserligen en mycket populär föreställning — i vida kretsar — att vad som sker borta i Finland inte bara är ett uppror i traditionell mening, att vi således där ha att göra med rena upprorsmakare, utan man skärper det också som i dag därhän, att majoriteten av dessa upprorsmakare är landets värsta avskum. Man medgiver ju visserligen, att bland dessa kan finnas en del förvillade och att också en och annan bra karl kan ha förrirat sig in bland dem. Detta sätt att se *måste* vara en felsyn. Hur vi än dela upp människorna i Finland, så är det ju ändå så, att det där står två tämligen jämnstarka hälfter mot varandra. Och det är alldeles omöjligt, att det på den ena sidan endast skulle stå vita lamm och på den andra idel ulvar. I detta sammanhang är det likgiltigt, vilken mening jag själv har om det kloka eller okloka i de finska socialdemokraternas uppträdande. Detta är alldeles likgiltigt. Landet är i alla fall delat, som jag nämnde och envar måste säga sig, att vi här ha att göra med ett verkligt inbördeskrig, en kraftmätning mellan jämnstarka grupper och intressen, där den moraliska förträffligheten omöjligt kan vara endast på den ena sidan. Att i en sådan situation också

Ang. utförse-
 l av vapen
 m. m. till
 Finland.
 (Forts.)

banditen och ogärningsmannen ha fritt spelrum, det är en sak, som ingenting ändrar i det andra. Och att under sådana förhållanden en tredje alldeles ovidkommande part skulle lägga sig i på annat sätt än som medlare, det tror jag skulle vara oförlåtligt. Ty det har verkligen sina konsekvenser. Jag är fullt medveten om, att jag säger någonting, som många i denna kammare rakt inte kunna förstå, när jag frågar: hur tänker man sig egentligen den här saken i fortsättningen? Om vi nu skola slå in på den vägen, som man förordar, och ge vapnen fria, skola vi ge vapen inte bara åt de vita utan också åt de röda? Skola vi så att säga här från Sverige mata inbördeskriget?

När interpellanten sökte göra klart för oss, att vi inte ha några konsekvenser att vänta, så tog han en parallell, det där om det fysiska ätandet, vars konsekvenser man kan behärska. Exemplet övertygade inte mig, och det har redan fått sin värdesättning, men det kastade i alla fall ett ljus över situationen. Ty när man äter så har det sina orsaker. Men i det här fallet? Jag tror inte, att vi ha någon hunger, som vi måste tillfredsställa borta i Finland.

Herr Trygger: Herr talman, mina herrar! Jag hoppas, att herrarna ursäkta, att jag tar eder tid ännu något i anspråk. Herr von Zweigbergk riktade sig mot mitt yttrande, att jag fann det synnerligen egendomligt, att jag först ett par minuter före detta sammanträde fick veta, att interpellationen skulle besvaras, och att jag på grund därav ej hade de papper, som jag skulle velat ha tillgängliga. Han sade, att man kan fordra av en interpellant, att han satt sig noga in i vad som förekommit i frågan och allt vad regeringen förut däri har sagt. Naturligtvis har en interpellant gjort det, men att det skall gå så långt, att han skall kunna det utantill när det ofta hänger på själva ordalagen, det är väl ändå bra mycket begärt. Och man kunde väl ändå i detta fall ej tänka sig annat än att man skulle i tid bli underrättad. Det var en interpellation i andra kammaren, före vars besvarande det gick en lång tid, men där fördes det upp på föredragningslistan, att hans excellens statsministern ville vid ett visst sammanträde besvara den. Då var det visserligen herr Vennerström som var interpellant, och här är det ju bara majoritetspartiets ordförande, som har framställt interpellationen, men ej har man väl ändå rättighet att mellan dessa fall göra så stor skillnad! För mig betyder saken ej så mycket som för kammarens ledamöter. Vi hade ej några viktigare ärenden på föredragningslistan här i dag och man kan förstå, att många uteblevo, om de ej hade något särskilt här att göra. Men detta kan gälla om personer, som mycket gärna hade deltagit i den här debatten, och det kunde ha varit ganska nyttigt, om de varit närvarande. Sålunda, jag kan ej finna annat än att min anmärkning i denna punkt var fullkomligt berättigad.

Ja, nu skall jag först säga någonting, som visserligen ej är av så stor betydelse för saken. Jag hade beslutat att aldrig giva mig in i någon debatt med herr Ström, sedan jag sett, att han är redak-

tör för ett tidningsorgan, som brukar innehålla artiklar av den beskaffenhet, att jag ej gärna vill diskutera allmänna angelägenheter med den, som är ansvarig för den tidningen. Eftersom emellertid det är av en viss betydelse, att den svaga argumentation, som från herr Ströms meningsfränders sida användes i den finska frågan, blir vederlagd, skall jag dock göra ett undantag för denna gång. Herr Ström säger, att han vill bevisa, att den s. k. revolutionsregeringen i Finland är en regering, som i viss mån kan likställas med den lagliga. De, som där sitta, äro samtliga ledamöter av det socialdemokratiska partiet. Ja, nu vill jag först fråga: sitta de där även nu mera *frivilligt*? Att de i början gjorde det, må vara sant, men numera skulle de kanske mycket gärna vilja komma därifrån, om de vågade. Men i alla fall: ej får regeringen sin färg av, att några socialdemokrater sitta där. Herr Ström sitter också här men första kammaren har gud ske lov ej fått färg därav.

Vidare gör herr Ström gällande, att det ej är någon anarki i Finland, ty förhållandena där äro en frukt av världskriget. Ja men i alla världens dager, kan ej just anarkien vara en frukt av världskriget? Och ej blir den bättre för det. Den är ju lika skadlig som om orsaken vore en annan. Och detta mördande, plundrande, som är en följd av denna anarki, är väl för landet lika olyckligt och för mänskligheten lika nedsättande, om det är en följd av världskriget eller av något annat. Och även om det vore så — vilket jag bestrider — att de s. k. kapitalisterna, som det heter, äro orsaken till världskriget, vore detta väl icke något skäl för att vi skola låta denna olyckliga konsekvens av kriget fortgå obehindrad. På den sidan herr Ström står är man så förfärligt rädd för, att Sverige skall indragas i krig, men man synes ej vara ett spår rädd för att i vårt land skall bli ett inbördes mördande, att döma av de artiklar, jag ser någon gång i förut nämnda tidning — jag köper ej tidningen, men får den mig understundom tillskickad. Jag ser av dessa artiklar, att där är man alls icke rädd för blod, nämligen såvitt det är fråga om inbördeskrig, men däremot att slåss mot landets fiender, det fruktar man storligen. Nu har visserligen herr Ström i sin argumentation velat utgå från, att de rödas regering i Finland är en verklig regering, och han säger, att denna revolutionsregering försöker att efter måttet av sina krafter avstyra mord och plundring. Ja, men herrarna läsa i tidningarna på spalt efter spalt om mord och plundring från de rödas sida. Vad visar detta? Det visar, att den s. k. revolutionsregeringen har ingen makt, utan den, som har makten, det är dessa tygellösa skaror. Om vi därför lämna vapen åt den finska lagliga regeringen för att undertrycka dessa brottslingar och nidingar, utlämna vi ej vapen emot herr Ströms s. k. revolutionsregering, utan vi lämna vapen mot dessa missdådare, som med skjutande åt sidan av sin egen »regering» hålla på att förstöra landet. — Slutligen sade herr Ström, att om vi nu lämna vapen till Finlands lagliga regering, skulle det kunna bli obehagliga konsekvenser därav särskilt för högern i Sverige, om vi tänkte oss, att det vore en socialdemokratisk regering i ett grannland och

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

revolution gjordes av det landets höger. Ja, vore det verkligen så — vilket jag anser omöjligt — att ett lands höger skulle bära sig åt på sätt dessa uslingar nu göra i Finland, så sannerligen skulle åtminstone min röst vara för att ställa alla vapen, som behövdes, till en laglig socialdemokratisk regerings förfogande.

Till sist ett ord med anledning av att man frågat, varför vi ha gjort den här interpellationen. Herr Alexanderson betonade denna fråga mycket starkt, och herr Kvarnzelius likaledes. Man kan på vänsterhåll ej förstå, varför jag tillåtit mig att göra denna interpellation, och man har därvid åberopat ett förment yttrande av mig, att denna regering vore den bästa möjliga. Det har jag ej sagt, men jag har sagt, att jag ej vill bereda regeringen några svårigheter, och det står jag vid. På motsidan däremot har man sagt, att denna regering är så utmärkt och den enda, som kan leda oss igenom den nuvarande tidens svårigheter, och därför borde man ej störa den i dess handlingar genom dylika tillställningar som interpellationer. Härpå vill jag svara, att det ej är för regeringens egen skull utan för landets skull, som vi ej vilja bereda den svårigheter. Det är ju alldeles klart, att även om man har personliga vänner inom regeringen, är det en synpunkt, som ej alls får vara avgörande, utan det är landets intressen, som skola vara avgörande. Emellertid: varför önskar man ej, att regeringen skall avgå? Icke är väl motivet åtminstone på högersidan det, att herrarna äro så utvalda, att ni äro just de, som i dessa svåra tider äro allra mest lämpliga av personliga kompetensskäl att föra landet igenom svårigheterna. Jag tror det vore att smickra, ifall man uttalade den satsen. Utan skälet är det, att den politiska situationen är sådan, att en regering, så sammansatt som den nuvarande, har sitt berättigande. Men är det ej herrarnas övermänskliga visdom och klokhet, som föranleda, att man utan vidare böjer sig, utan skälet till hänsynen för regeringen är landets stora intresse av, att under denna situation regeringen, som kan påräkna stöd av majoriteten inom andra kammaren och för resten har många meningsfränder i landet, för fram saken, måste det för oss inom oppositionen vara en alldeles särskild plikt att, när med avseende å någon regeringens åtgärd vi ha en annan mening än regeringen, då också klart framhålla detta. Det är alldeles uppenbart. Och ej får man med anledning av vår kritik säga, att det åligger oppositionen någon skyldighet att övertaga regeringen. Det vore ju alldeles orimligt. Då skulle oppositionen vara dömd till tystnad. Åtminstone skulle jag ej få yttra mig i denna kammare. Sannerligen det finnes någon sak, som jag så ogärna skulle vara med om som att övertaga regeringsansvaret under dessa förhållanden. Således: man rör sig här med en argumentation, som är fullständigt felaktig. Anledningen till att jag har interPELLERAT var utom vad förut sagts den, att jag ansåg, att hans excellens statsministerns förra svar var oklart. Jag får emellertid säga, att jag visst ej tror, att det berodde på någon bristande förmåga att uttrycka sig klart. Jag känner honom alltför väl för att veta, att det felet ej föreligger. Nej, dunkelheten beror i detta fall därpå,

att avsikten synes ha varit att utveckla större formuleringsskicklighet än klarhet i svaret, och det var därför, som jag behövde papperen för att läsa upp yttrandet för herrarna. Jag tror, att ni skola ge mig rätt, om ni ej äro alltför trötta — eller rättare sagt: ni få ej vara trötta om ni skola begripa vad statsministern verkligen menar i detta fall. Det heter i hans svar: »Transitering genom Sverige behöver icke ifrågakomma, då tillförsel från andra länder kan ske till sjöss». Ja, detta är klart, men felaktigt, det förstå ni utan vidare. Statsministern fortsätter: »De gällande förbuden mot transitering och export har regeringen icke för avsikt att upphäva eller förändra». Nu kommer det: »Skulle frågor härom i framtiden uppkomma, skola de av regeringen prövas efter de grundsatser, som jag förut angivit, nämligen dess avsikt att icke lata indraga sig i Finlands inbördesstrid och dess skyldighet att tillvarataga Sveriges egna intressen». Jag får erkänna, att jag ej begriper, när regeringen skall säga ja och när den skall säga nej. Det skulle vara synnerligen intressant att få besked härom. Saken är verkligen så mystisk, att det behöves ett huvud, som är mycket klarare än mitt, för att kunna begripa vad som är avsett.

Sälunda: interpellationens mening var att få reda på vad regeringen velat säga, och därjämte var meningen den, att man klart och tydligt skulle få fram, vilken uppfattning i dessa frågor, som är rådande inom denna kammare. Detta så mycket mer som man både i pressen och här i kammaren i dag velat göra gällande, att skillnaden skulle vara så försvinnande liten mellan regeringens ståndpunkt och vår ståndpunkt.

Man har här sagt med avseende å min andra fråga, att den vad beträffar högerpartiet skulle vara något alldeles nytt. Herr Lindman i andra kammaren hade ej sagt så, och herr Hildebrand hade sagt motsatsen, nämligen att vi icke borde hjälpa Finland med vapen från kronans förråd. Herr Hildebrands uppfattning känner jag ej, men jag såg verkligen en notis, där man klandrade honom för att han sagt något dylikt. Det är emellertid ej säkert, att han sagt det, men vad herr Lindman beträffar, vill jag erinra mig, att han formulerat sitt yttrande i andra kammaren så, att, såvitt jag fattat honom rätt, även detta fall läge inom det, som han ansåg Sveriges regering böra göra. Men nu kommer herr Kvarnzelius och förebrår mig ganska allvarligt, att jag vill lämna vapen från kronans förråd. Han menar, att det är rysligt av mig, som är intresserad för Sveriges försvar, att komma fram med en sådan sak, som att vi skulle avstå från våra vapenförråd, som äro otillräckliga. Frågan är dock den: hur mycket gäller det? Till hur mycket kunna vi för närvarande öka vår årliga tillverkning exempelvis av gevär, om vi driva tillverkningen så långt som möjligt? Hur många gevär skulle vi då få? Jag har hört en uppgift, att vi skulle få ytterligare 18,000. Skulle vi ej kunna göra åtminstone denna lilla uppoffring för Finland, att vi ökade tillverkningen på detta sätt, så att vi inom ett år skulle få tillbaka t. ex. 18,000 gevär som vi nu avstode. Skulle därmed äventyras Sveriges militära säkerhet? Det

Ang. utförsel
av vapen
m. m. till
Finland
(Forts.)

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

tror jag verkligen ej. Sålunda, jag vill säga att det visserligen är en sak, som vi ej kunna här avgöra, vilket antal gevär som böra lämnas, men att åtskilliga skulle kunna givas, det är jag aldeles säker om.

Till sist var det några yttranden av herr von Zweigbergk, som jag måste säga ett par ord om. För det första sade han, att jag hade sagt, att regeringen begått svek. Nej, mina herrar, det har jag aldrig sagt och aldrig velat säga. Jag talade ej heller något om, att ni skulle begå svek, om ni handlade så eller så. Jag har talat hela tiden om att *vi*, vårt folk, skulle svika, om vi ej hjälpa Finland. Den, som har den uppfattningen, att han handlar nyttigt för landet, han begår ej svek, om han handlar i överensstämmelse därmed. Att svika landets intressen är nämligen ej detsamma som att handla *mot* bättre övertygelse och sålunda begå svek. Sålunda har jag ej tillvitat regeringen något som skulle vara för regeringen sårande. — Men sedermera gjorde herr von Zweigbergk gällande, att jag skulle ha sagt, att Finlands intresse stode i andra rummet och Sveriges i första, och därigenom skulle jag taga bort hela den grund, varpå jag lagt mitt anförande, nämligen att det här skulle gälla genomförandet av ett stort intresse för Finlands folk. Denna tolkning av mitt uttalande är redan vederlagd av herr Swartz, och jag skall be att få stryka under. Jag sade uttryckligen, att förlusten för Finland av att icke få gevär från oss, av att vi avvisat den finska begäran om hjälp, i alla fall vore ofantligt mycket mindre än den ideella skadan för Sverige, om vi handlat så mot Finland. — Här har sagts, att det ej duger att låta känslan tala, utan man skall låta förståndet tala. För min del tror jag ej, att jag i allmänhet kan misstänkas för att vara någon specifik känslomänniska, men, mina herrar, om man ej får låta känslan tala, skall man åtminstone ej låta oförståndet tala. Det är min bestämda uppfattning, att det är oförståndigt, om man ej i denna situation hjälper Finland.

Hans excellens herr statsministern Edén: Herr talman! Den ärade interpellanten har redan i sitt första anförande anmärkt och nu återkommit till den anmärkningen, att han endast några minuter före början av detta plenum fick kännedom om att jag i dag ämnade besvara hans interpellation. Han tillade i det första anförandet, att det efter hans mening var »ett egendomligt sätt» att behandla en interpellant, när han icke förut hade blivit underrättad om att svaret skulle komma. Jag skall med anledning härav tillåta mig att först och främst nämna, att om underrättelsen icke kom förrän kort före plenum, så berodde detta uteslutande på att det varit omöjligt att träffa herr Trygger hemma eller på annat håll, där han av mig och andra söktes, under förmiddagens lopp. Och om ej anstalter kunde vidtagas för att varsko interpellanten förr än under denna förmiddag, så berodde detta på, att det icke var möjligt för mig att besluta besvarandet av interpellationen, innan jag hunnit ordentligt läsa och genomtänka den, vilket skedde i morse. Men att det över huvud

bör vara tillätligt och i detta fall också mer än förklarligt att interpellationen genast besvaras, det skall jag tillåta mig styrka därmed, att just den nu förda debatten visat, huru angeläget det varit, att söka förebygga varje misstyding, som ett dröjsmål skulle kunnat föra med sig. Om av svarets omedelbara avgivande också skulle ha kommit att följa, att icke alla de som så hade önskat kunnat få tillfälle till noggrannare beredelse för interpellationsdebatten, så beklagar jag det — det har ingalunda varit någon avsikt från min sida att betaga dem detta tillfälle — men jag trodde liksom någon föregående talare, att var och en skulle hava så pass klart för sig vad denna stora fråga gäller, efter allt som har sagts och skrivits och tänkts och känts i densamma, att det icke skulle behövas några vidlyftiga koncipieringar hemma för att uttala vad man hade på hjärtat. I varje händelse, mitt syfte har varit, som sagt, att förekomma misstydingar och framför allt, att förekomma misstydingar av den art, som herr Kvarnzelius upplyste att man redan varit inne på, nämligen att denna interpellation skulle vara tillkommen i samråd med regeringen och i syfte att ge regeringen möjlighet att giva några nya modifierande förklaringar emot dem som givits förra gången. Det är så långt ifrån att något sådant har varit meningen eller kunnat vara meningen, att jag å min sida torde få anteckna till kammarens protokoll, att icke någon antydning från herr Trygger, den främste ledamoten från denna kammares största parti i hemliga utskottet, har till mig givits om hans avsikt att interpellera, ja, att ännu så sent som i går, när det hemliga utskottet hade ett långvarigt sammanträde, interpellanten icke ens till mig meddelade, att interpellationen blivit framställd. När så är förhållandet, må det ursäktas, att jag finner interpellantens ord om »ett egendomligt sätt» vara något tveeggade, och det synes mig ha förelegat alldeles särskild anledning för mig att i min ordning utan vidare konferens med interpellanten välja tillfället för svaret efter min uppfattning om det för landet nyttiga.

Vad angår syftet med interpellationen kom herr Trygger i sitt senare anförande, däri han över huvud taget anslag en mildare ton — visserligen ironisk, men på det älskvärda sätt, som man så många gånger lärt sig att värdesätta — han kom in på en förklaring, att meningen varit dels att få närmare reda på vad regeringen ville säga i vissa punkter, dels att bereda uttryck åt stämningen i denna kammare. Det sistnämnda syftet bör väl också få anses vara vunnit genom själva interpellationens motivering; i den mån man får anse, att herr Trygger såsom ordförande i kammarens majoritetsparti representerar stämningen, skulle jag tro, att han givit denna ett tillräckligt starkt uttryck genom den passus, i vilken han förmler, att han måste tala för att undgå att »kvävas av grämselse». Det vore ju synd, om något sådant skulle inträffa, och jag vill gärna ha sagt, att om det nu varit behöfligt för att rädda från ett sådant olycksfall, så är även jag så till vida glad över att interpellationen kommit fram. Men mig förefaller det ändå, som om det hade varit för herr Trygger möjligt att ge uttryck åt sin mening

*Ang. utörsat
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

utan att välja därför en form av den art, att den måste igen uppkalla en stor debatt, i varje fall en lång debatt i denna finska fråga, som har debatterats alldeles nyss, så vitt jag förstår, från alla de synpunkter, som här i dag blivit nämnda, och som enligt min mening icke kan vinna på att debatteras för mycket och för upprört, allra minst i denna stund.

Herr Tryggers andra syfte var, att regeringen skulle få visa vad den egentligen ville i vissa särskilda av honom framställda frågor. Jag skall tillåta mig att konstatera, att när herr Trygger uppställer sina frågor eller begär uttorkningar av vissa uttalanden från regeringens sida, så förefaller det mig, att han mera påminner om den tentator, som en gång verkade i Uppsala, än om den politiske ledare, som så vitt jag förstår, alltid hävdade den uppfattningen, att det inom vissa gränser är nödvändigt att en regering, vem det vara må, har någon handlingsfrihet och någon rörelsefrihet. I den uppfattningen måste dock ligga — och har säkert alltid förut legat — att regeringen icke *kan* på förhand detaljerat och subtilt bena upp varje möjligen förekommande fall och ge besked om vad den i sådana fall skall komma att göra. Herr Trygger har nu sagt, att mitt svar både i onsdags och i dag icke var tillräckligt klart, i varje fall icke i den första av honom framställda frågan. Men var då hans egen fråga i den punkten så klar? Ja, det beror på vad som menas med denna fråga. Herr Trygger spørjer, om regeringen icke finner sig »numera kunna principiellt medgiva» Finlands lagliga regering rätt att över Sverige transitera eller härifrån utföra vapen och ammunition och så vidare. Vad betyder detta »principiellt medgiva»? Efter min mening bör det betyda en förklaring, att vi över huvud taget uppställa den principen, att en sådan transitering och en sådan export skall medgivas, när den begäres av Finland. Efter herr Tryggers mening, sådan den uttrycktes i det första anförandet, tyckes det däremot endast betyda, att man skall säga, att man icke betar sig rätten att godkänna en anhållan om licens från förbudet emot transitering och export. Är det senare meningen, så är det just vad jag sagt både i dag och för en vecka sedan. Vi kunna icke betaga oss denna rätt att giva licens, om vi finna anledning därtill föreligga. Är åter det förra meningen, så svarar jag på frågan: nej, vi kunna icke giva ett sådant principiellt medgivande, ty över huvud taget måste vi fasthålla vid, att de utfärdade förbuden för export och transitering skola upprätthållas, och att om licenser skola givas, skall det vara undantag, och undantag framkallade av prövning i det särskilda fall, som det gäller. Det är sagt förut och upprepat nu, och något mera besked kan icke ges. Herr Trygger kan icke peka på ett enda konkret fall, som ger möjlighet att diskutera huruvida i det fallet skulle föreligga de särskilda skäl, som kunna berättiga till licens, eller icke.

Om jag sålunda icke kan finna, att herr Tryggers interpellation varit behöflig för att framkalla denna förklaring, vilken alldeles uppenbart låg i mina uttalanden i andra kammaren, både det di-

rekta svaret på interpellationen och anförandet på kvällen, så skall jag däremot medgiva, att det är av betydande intresse att nu hava hört herr Trygger å egna och, om jag fattade honom rätt, även å herr Lindmans vägnar förklara, att enligt hans mening åligger det oss också att utlämna vapen ur kronans förråd. Detta är av stort intresse därför, att det nu kan slås fast, att härmed har den officielle ledaren för denna kammars majoritetsparti uttryckligen förordat ett steg, som, efter min mening och med den uppfattning jag har om det ytterst prekära i varje förhastat steg under denna situation, drar med sig just de konsekvenser som herr Trygger säger, att han icke vill vara med om. Ty den stat, som direkt ur egna kronoförråd understödjer en annan stats regering, gör sig därmed ovillkorligen solidarisk i denna regerings strid på ett sätt, som ej gärna kan undgå att framkalla repressalier i den mån repressalier kunna ifrågakomma från motpartens sida. Jag behöver icke erinra om, att i förevarande fall dylika repressalier kunna tillgripas, icke endast från de finska revolutionärernas sida eller av de förvildade element, emot vilkas missgärningar vi alla hysa samma känsla av harm och avsky, utan också från den — visserligen sönderfallande — ryska regering, som ännu har trupper i Finland, och som ännu således är djupt engagerad i detta olycksaliga finska inbördes krig. Den som med glatt mod tar de konsekvenserna och sedan säger, det visst icke är hans önskan, att vi skola indragas i kriget — han har efter min mening dolt sakernas verkliga innebörd bakom en större »formuleringskicklighet» än jag någonsin vågar hoppas komma till.

Den ärade interpellanten har vidare fällt en hel del starka omdömen angående, såsom man trodde när de fälldes, regeringens politik, men såsom jag nu till min glädje hör alls icke regeringens politik utan vad som skulle kunna sägas om kammarens majoritetsparti eller dess ledare, om de icke uttalade sin mening om vad som borde göras. Jag syftar naturligtvis på herr Tryggers redan vederbörligen uppmärksammade ord i det första anförandet, att den som icke nu vill på sätt han förordade hjälpa Finland, han sviker vår historia, sviker vår kultur, sviker vår framtid, han tar därmed på sig en tung skuld, han handlar endast själviskt, och kortsynt själviskt. Är det anförandet nummer ett eller nummer två som vi skola hålla oss till vid uttolkningen av dessa ord? Är det anförandet nr två, då faller det fullkomligt utanför min domyrjo och jag nöjer mig med att anmärka, att ingen som hörde de starka orden väl kunde fatta, att de gällde herr Trygger själv och hans meningsfränder. Är det däremot anförandet nummer ett, så nödgas jag inlägga en likaså bestämd som vördsam gensaga. Här har redan gjorts en ingående analys av vad som i sak skiljer interpellantens ståndpunkt, så långt den uttryckts i verkliga yrkanden, från regeringens. Det skall icke lyckas, huru vi än se förhållandena i den finska frågan, att draga upp den skillnaden på sådant sätt, som berättigar interpellanten till omdömen av denna art emot hans politiska motståndare. Även om man nu skulle säga, att vi lugnt kunna gå till vissa åtgärder som herr Trygger begär och för-

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

ordar, så påstår jag att de åtgärderna, åtminstone så länge det endast gäller transitering och export av annat än kronans förråd, äro hållna inom dimensioner, som sannerligen icke berättiga herr Trygger eller någon annan att tillmäta dem en sådan vikt, att de som ej anse sig kunna gå med på dem skulle kunna tillvitats att svika vår historia, vår kultur och vår framtid. Skillnaden är för liten, det nödgas även jag säga den ärade interpellanten, från vår egen synpunkt sett. Och skillnaden är också alldeles säkert för liten ur de synpunkter, som kommit fram sedermera under diskussionen, ur synpunkten av hur ifrågavarande önskemål uppfattas i Finland och hur deras behandling har inverkat på Finlands ställning till andra Östersjömakter och på det stora Östersjöproblemet.

Man får aldrig glömma — jag upprepar det än en gång — när man dömer över den svenska regeringens ställning till framställningarna från Finland, att det för den svenska regeringen har varit fullkomligt nödvändigt att från början göra klart för sig, om den ville eller icke ville gå till intervention samt därmed taga på sig den direkta andel i ansvaret för det finska inbördeskrigets fullföljande och allt vad därmed sammanhänger. Den frågan måste först ställas och besvaras och regeringen har besvarat den med nej. På grundvalen härav hava därefter detaljfrågorna besvarats. Om det därvidlag har tagit sig ut, som om vi hade ställt oss »kyliga» mot anspråken från finsk sida, så vill jag framhålla, att detta i icke ringa grad har berott på den överhettade stämning, som har gjort sig gällande från vissa kretsar här i Sverige vid bedömandet av dylika anspråk, men också har berott på att själva anspråken från första början gingo så långt, att det var nödvändigt att göra klart för dem, som framställde anspråken, att de icke kunde räkna på Sverige på sådant sätt, som de uppenbarligen själva hade tänkt sig. Sin ståndpunkt har regeringen fattat efter mognaste övervägande, och den har fattat den med full insikt om vad det kunde komma att betyda också för Östersjöproblemet, för Nordens framtid, för Sveriges förhållande till Finland. Här har efter vår mening icke funnits någon annan möjlighet än att välja ett »antingen eller»; antingen en full intervention i det finska inbördeskriget eller också en hållning, som gör det möjligt att icke låta draga sig in i denna olycka, såvida icke våra egna intressen eller vår rätt skulle kränkas på sätt, som jag i interpellationssvaret i andra kammaren angivit. Sedan den ståndpunkten en gång var intagen, att vi icke ansågo oss böra gå till intervention, hava vi haft att handla därefter även i detaljerna. Vi inse mycket väl, att detta i ögonblickets besvikelse kan åstadkomma en allvarlig återverkan på stämningen i Finland. Vi hava haft ej mindre klart för oss, att det också kan medföra, att Finland söker den sortens hjälp, som vi icke kunna ge, på annat håll. Men ännu har icke någon varken i denna kammare eller i andra kammaren vågat eller velat säga, att vi för att förekomma en sådan hjälpansökning från Finland på annat håll skulle bort försöka att konkurrera ut den möjligheten. Ty skulle man hävda den ståndpunkten på allvar, då vore man med ens inne i

interventionen. I en sådan konkurrens hjälpa alldeles icke de relativt små medel, som man rekommenderat från högern i båda kamrarna, icke ens med den förstärkning som herr Trygger i dag har förordat.

Det är möjligt och förefaller att vara uppenbart, att man i Finland har känt mera av »kyla» i de fall, när vi nödgats säga nej, än av vår uppriktiga värme i de många fall och på de många områden, där vi sagt ja, så långt det var oss möjligt. Detta kan i så fall icke hjälpas. Vi äro efter vår övertygelse skyldiga, jag har sagt det i andra kammaren och upprepar det nu, både för Sveriges och för Finlands skull att betrakta denna djupt allvarliga fråga så som vi nu betrakta den. Det kan icke hjälpas, om besvikelse inställer sig. Jag har dock en förhoppning, att den insikten snart skall komma, att Sverige verkligen har velat vara och varit Finland en god vän och granne i denna hemsökelsens tid, så långt det av såväl världskrigets skakningar som av Sveriges egna förhållanden har medgivits, och att över huvud taget de gemensamma intressen, som förbinda dessa länder, liksom de traditioner, som förbinda dem, och som djupt gripa oss alla, skola visa sig vara starka nog att snart bygga över den räma, som möjligen kunnat uppkomma, och återställa möjligheterna för det nordiska samarbetet med Finland, som man nu här ansett vara hotat. När det kommer till kritan, är det dock en gammal sanning, som det nittonde århundradets störste utrikespolitiske bedömare, Bismarck, uttalade i sin bekanta paradox: »Befriade folk äro sällan tack samma mot befriarna». Han har, vill jag minnas, fällt ordet på tal om Bulgarien — och alla veta, huru detta land visat sin »otacksamhet» mot den ryske befriaren. Jag vill icke utan vidare tillämpa satsen på den eventuella hjälp, som Finland nu får eller kan komma att få från annat håll än Sverige. Men jag har påmint om den samma för att giva relief åt en välbehöflig erinran, att den stämning, som i ett befrielsekrig skapas, dock icke är en evig stämning, att den hastigt återigen kan komma att förskjutas på grund av naturliga geografiska, historiska, etnografiska och ekonomiska förhållanden. Vi hava dess bättre icke någon anledning att misströsta om att samarbetet mellan Sverige och det fria Finland skall kunna bliva det bästa, även om vi nu icke kunna gå så långt i att hjälpa Finland, som det självt skulle hava önskat, eller som dess talemän i denna kammare velat fordra.

Herr Östberg: Även jag tillhör dem, som ansett sig icke kunna underlåta att säga några ord i den fråga, som nu är före, och som främst av alla upprör sinnena.

Jag tillhör ock dem som äro övertygade om vikten av samförstånd i utrikespolitiska ting och jag skulle hälsa ett sådant samförstånd i denna fråga med lika stor glädje som varje annan. Absolut fullständig enighet kan naturligtvis dock aldrig nås i någon fråga.

Jag gläder mig emellertid åt den början till samförstånd, som framgår av de första bland de talares yttranden, vilka ställde sig odelat på regeringens sida: talarens på Kristianstadsbänken och på

*Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)*

Ang. utförsel
av vapen.
m. m. till
Finland.
(Forts.)

Upplandsbänken. Båda fördömde *nu* mycket starkt de hetsiga orden och den starka agitationen, de stora gesterna. Ja, man har sedan under debatten från vänsterhåll hört till och med den Hammar-skjöldska adressen omtalas med vissa sympatier. Allt detta skulle således visa, att man från det hållet vill stryka bort vad man förut har så mycket begagnat sig av. Man har till och med börjat från det hållet fästa sig vid den militära sakkunskapen och vill tillägga den en mycket stor betydelse, när det gäller att avgöra huruvida vapen från statens förråd skola lämnas Finland eller icke. Det är således i det ögonblicket ett erkännande åt den militära sakkunskapen, som icke så ofta förekommit på det hållet.

Varför vi å vår sida icke kunna sluta oss till regeringens ståndpunkt, beror för det första på att den förefaller oss oklar. Även efter det anförande, som nyss här hållits, måste jag för min del säga, att den förefaller mig mycket dunkel. Regeringen har enligt min mening på den framställda frågan varken sagt ja eller nej, och om något kan väcka misstänksamhet från vår sida så är det helt naturligt den stora tillfredsställelsen, man på yttersta socialist-vänsterhåll har för regeringens hållning.

Hans excellens herr statsministern sade, att man ville pröva varje särskilt fall angående tillstånd till vapenutförsel, och att man icke kunde generellt göra ett undantag från gällande författningar, men här föreligger ju ett särskilt fall, nämligen Finlands begäran om hjälp. Den nu inledda situationen är ett särskilt fall, i vilket man enligt min mening bort säga ja, men med förbehåll naturligtvis att utförsel vägrades, om särskilda omständigheter kunde anses föreligga för en sådan vägran. Det hade varit ett klart besked. Det som nu lämnats har framkallat mycken oklarhet, mycken osäkerhet och mycken misstämning.

Man säger vidare här i dag, att en vapentillförsel genom Sverige eller från Sverige till Finland skulle draga eller kunde draga mycket betydande konsekvenser med sig. Ja, mina herrar, vi hava ju tagit ett annat steg, som är lika starkt, om ej starkare, nämligen det militära inskridandet på Åland, och då har man icke varit rädd för konsekvenserna. Skulle verkligen en vapentillförsel till Finland av den omfattning, som nu är begärd, vara ett steg, som skulle draga värre konsekvenser med sig än det som man tagit? För min del tror jag att dessa båda åtgärder skulle kunna i det avseendet likställas.

Vi alla leva nu under känslan av att här göres dock världshistoria även in på våra knutar. Jag och många med mig frukta, att här brista strängar, som sedan icke kunna återknytas, strängar som måste vibrera hos alla, och som sedan gammalt förenat Sverige och Finland. Det är just därför att vi frukta att så sker, som vi anse oss hava rätt att ge uttryck åt vår farhåga inför regeringens efter vår mening oklara politik. Lika litet som den enskilde kan leva utan vänner, kan ett folk leva utan vänner, men vi frukta, att här sker en isolering av Sverige, som skall gå ut över dess framtid, och det är i känslan inför forntida gemensamma öden och under

fruktan för framtiden, som vi se mörkt på den finska frågan och den politik, regeringen hittills fört i densamma.

*Ang. utförsel
av vapen
n. n. till
Finland.
(Forts.)*

Herr Hellberg: Herr talman! Under hela denna långa debatt, som jag icke mycket skall förlänga, har jag icke kunnat släppa ur mitt minne några ord ur statsministerns yttrande vid interpellationsdebatten här om dagen i andra kammaren. Jag är inte i tillfälle att ordagrant citera dem, då jag icke har tillgång till vare sig referat eller riksdagstrycket, men innehållet var det, att om regeringen nu tillmötesginge de krav, som framställdes på vapenexport eller transitering, då skulle vi inom ett par veckor vara framme vid den militära interventionen.

Det har här under debatten rått en oerhörd missproportion emellan motivering och yrkande från högersidan. Det verkade nästan parodiskt, när herr Swartz talade om, att vi måste visa mera känsla för Finland och spådde, att det kunde gå oss illa, om vi icke ådagalade mera intresse. Men om någonting är tomt, så är det väl detta, att blott tala stora ord och just ingenting kunna uträtta. Det synes mig, som om herr Trygger själv kommit att bestyrka riktigheten av det uttalande av statsministern, jag nyss antydde. Det är endast en kort tid sedan herr Trygger tillsammans med herr Lindman offentliggjorde en s. k. intervju i den fråga vi nu diskutera, för att ge uttryck åt sin mening däri. I denna intervju förekom, såvitt jag kan minnas — och jag tror även att detsamma av en annan talare påpekats här i dag — icke den minsta antydning om, att det skulle kunna ske någon utförsel av vapen från svenska statens egna vapenförråd. Nu har emellertid herr Trygger gjort yrkandet på en sådan utförsel till den andra huvudpunkten i sin interpellation. Denne talare har således redan på den korta tiden tagit ett steg i den riktning herr statsministern i sitt förut nämnda uttalande antydde. Det synes då vara alldeles berättigat att fråga herr Trygger: vad blir nästa steg? Kommer han att under alla förhållanden avböja väpnad intervention i Finland? Det har visserligen talats om, att vapenexport icke behöver leda därhän, men däremot har det från olika håll påvisats, i hur hög grad detta påstående har karaktären av — om jag nu skulle få använda ett mycket respektlöst ord — bara prat. Ty det ligger i öppen dag, att om från svenska statens förråd man först börjat exportera vapen, så blir nästa steg att exportera väpnade. Och därhän fruktar jag, att man syftar med denna agitation. Jag kan icke dölja för mig, att det är det syftmålet man söker att nå.

Men däremot vill jag säga, att det är någonting i högsta grad betänkligt att inblanda sig i ett annat lands inbördeskrig. Om den olyckan skulle hända oss, att vi finge ett inbördeskrig här i landet, skulle då herrarne vara glada om en främmande makt inblandade sig däri?

Nu väntar jag, att interpellanten invänder: det är icke inbördeskrig i Finland; striden där står mellan laglighetens och ord-

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

ningens anhängare å ena sidan och å andra en hop banditer, mördare, nidingar, utskum eller vad det allt är för vackra epitet, som herrarne brukat om dem i dag. Men har det icke slagit herrarne själva, att det måtte vara en oerhörd överproduktion på sådana uslingar i Finland, då de kunnat åstadkomma ett helt inbördeskrig — ty det är dock faktiskt ett sådant, som rasar? Herrarna ha visserligen nödgats medgiva, att det är en del andra kategorier än den ovan nämnda som deltaga i detta krig på de rödas sida: vilseförda, nödtvungna och andra. Men jag undrar om man icke måste se det faktum i ögonen, att i själva verket är flertalet även på den sidan icke banditer eller nidingar.

Det är nu en gång så, att i denna kammare har man så oändligt svårt att begripa vad klasskänslan innebär och vad klasskampen betyder. Herrarne stå på ett förunderligt sätt främmande för detta. Tvivelsutan ha de dåliga elementen tagit ledningen på sagda sida uti striden i Finland. Men det har dock skett en slags appell där till klasskänslan, och detta har varit tillräckligt för att uppkalla mångfaldiga andra till deltagande i striden, många måhända mycket tveksamma och måhända även motvilliga. Det är överhuvud icke värt, att söka att alltför mycket förenkla saken. Det är inte så att all förtjänst ligger på den ena och alla fel på den andra sidan. Det, som nu sker i Finland, är enligt min levande övertygelse den fruktansvärda följden av en försummelse och förblindelse, som hindrat åtgärder i tid för att förebygga en sådan kamp som vi nu se rasa. Jag var för några dagar sedan närvarande vid ett möte här i Stockholm i den finska frågan. En bekant talarinna anförde där ett yttrande av en framstående finsk man fallit under tiden före världskriget, den tid alltså, då det ryska förtrycket låg som en mara över alla finska sinnen. »Bliva vi väl en gång fria från Ryssland — löd det yttrandet — då hava vi inbördes krig.» Redan då kände denne klarsynte man, att det stod så illa till med den sociala frågan i Finland att efter befrielsen måste den stora klasstriden komma.

Jag får sålunda säga, att en dylik argumentering är misslyckad och en förvanskning av fakta, då striden i Finland framställes såsom interpellanten gjort, lika visst som jag anser den framställning, som gavs i andra kammaren här om dagen av interpellanten där var en förvanskning i motsatt riktning. Jag kunde i förbigående sagt, inte låta bli att draga litet på mun, då herr Trygger med en föraktfull gest gent emot herr Ström talade om dennes förmätna anspråk, att den revolutionära regeringen i Finland skulle i viss mån likställas med den lagliga. Har då icke interpellanten tänkt på vad som i dessa dagar försiggår i Brest-Litowsk, där den ryska bolsjevikregeringen — som väl inte av honom torde sättas högre än den finska revolutionsregeringen — dock underhandlat med själva den tyske kejsarens förtroendemän?

Jag tror som sagt, att det vore en ytterligt betänklig åtgärd, om Sverige skulle försöka att blanda sig in i Finlands inbördes

krig. Den striden får nog kämpas oss förutan, så vida inte olyckan också skall komma att gå över oss. Ty man får icke blunda för vad som kunde hända. Man talar i dessa tider så mycket om smitta. Och det finns fara för att om Sverige skulle komma att uppträda i Finlands klasskamp, skulle det kunna komma att framkalla motsvarande rörelser här i vårt land också. Och i så fall torde det inte bli så lätt att överkomma den situationen. Jag skulle, för att begagna herr Tryggers eget uttryck, smickra honom alltför mycket, om jag trodde, att hans parti här i kammaren skulle kunna uträtta så synnerligen mycket i den eventualitet, jag talade om. Och min uppfattning är att sådana här historier, som herrarna äro så benägna att ställa till — utan att känna stämningen ute i landet — bidraga i mycket hög grad till att irritera denna stämning.

Det har från flera håll talats om, att vi skulle å vår sida ha behandlat den finska frågan med alltför mycken kyla. Jag får bekänna själv, att jag både känt en innerlig avsky för de ogärningar, som begåtts i Finland och ett — jag kunde nästan säga plågsamt medlidande med offren för dessa ogärningar. Men den förhärskande känslan har varit en oändligt beklämmande förnimmelse av den oerhörda olycka, det är för ett land, att när det äntligen hunnit fram till den länge efterlängtade friheten, stå till den grad ohjälpligt söndrat inom sig självt som fallet nu är med Finland. Herrarnas sympatier äro av mycket mer osammansatt slag och gå i en alldeles bestämd riktning. Mina däremot äro hos bägge de stridande. Ty jag förstår, att om de röda mängen gång handla på det rysliga sätt som berättats och särskilt till följd av de i deras led inblandade kriminella elementen svårt fläckat sin sak, så äro de dock mera att betrakta såsom beklagansvärda offer för långvariga sociala missförhållanden.

Jag skall inte upptaga tiden längre. Men jag har känt ett behov att bestämt uttala mig mot de tendenser som syfta till att kasta in Sverige i det finska inbördeskriget: de må motiveras än så vackert — efter min tanke äro de alltid ytterligt betänkliga — för att bruka herr Hildebrands uttryck om konsekvenserna av vapenutförelse från svenska kronans förråd, till Finland. Hela den agitation som från högerhåll igångsatts i denna fråga är mycket farlig; den är ytterst en lek med elden.

Herr Trygger: Herr greve och talman! Jag ber att blott få säga ett par ord. Herr Hellberg ville göra gällande, att jag, och jag förmodar också det parti, jag har äran tillhöra, skulle vara på glid emot en uppfattning, att Sverige borde intervensera i Finland. Han gör gällande, att jag i min interpellation gått längre än jag gjorde i den intervju, som jag för en tid sedan var underkastad. På det vill jag svara, och jag tror nästan det finnes personer, som skulle kunna åberopas som vittnen i den delen, att jag allt ifrån början uttalat den uppfattningen, att jag ansåg, att vi borde lämna vapen till Finland ifrån kronans förråd och att ingen annan begränsning

Ang. utförelse
av vapen
m. m. till
Finland.
(Forts.)

funnes däri än den, som kunde finnas på grund av vårt lands militära försvarsberedskap. Jag har således icke glidit alls. Jag brukar för övrigt icke så ofta glida. Kanske det enligt herr Hellbergs mening är ett stort fel.

Vidare vill jag säga herr Hellberg en annan sak. Herr Hellberg yttrade, att hela vårt uppträdande i denna fråga är en lek med elden. Jag förstår mycket väl, att han syftar på att vi, genom att taga vår ståndpunkt i den finska frågan, skulle uppväcka eller stärka de även hos oss på vissa ställen förekommande anarkistiska tendenserna.

Emellertid för min del kan jag icke vara med om att icke uttala min mening därför att den kan stöta en eller annan. Jag är icke alls rädd för dessa anarkisters uppfattning. Jag är övertygad om, att vårt samhälle är så starkt, att det skulle kunna slå ned dem, om de reste huvudet. Herr von Zweigbergk förklarade, att det såg ut, som om jag tänkt stå i spetsen för en ny regering, ifall något sådant skulle inträffa. Det har jag icke sagt, men jag skall gärna medverka med den nuvarande regeringen, som enligt vänsterns uppfattning har alla möjliga förutsättningar att föra oss lyckligt igenom krisläget. I sitt arbete för ordningens upprätthållande skall regeringen hava mitt fulla stöd.

Slutligen var det något, som herr Hellberg yttrade och som icke får förbigås. Vi hava varit ganska lojala i vårt sätt att uttrycka oss, ifall man vill tolka våra uttryck riktigt, men då herr Hellberg talade om »prat», var det litet för mycket. Jag tror vi skola undvika detta, herr Hellberg. Herr Hellberg kan väl icke göra anspråk på att få tala ensam här i kammaren. Det har icke varit prat utan en allvarlig uppfattning, som jag uttalat. När var och en gjort sin mening gällande, får han sedermera även stå för den. Jag skulle icke önska något högre än att den mening, i denna finska fråga, som är stridande emot min egen, icke skall visa sig så skadlig för Sveriges intressen, som jag verkligen fruktar.

Vid föredragning av herr Roos anhållan att få till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa interpellation angående eventuell ändring i gällande brödsädsransoneringsplan blev det begärda tillståndet av kammaren lämnat.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtanden nr 2 och 3, statsutskottets utlåtande nr 17 samt bevillningsutskottets memorial nr 11 och betänkande nr 12.

Föredrogos och godkändes kanslideputerades memorial nr 1, angående antagande av tjänstemän i riksdagens kansli.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och propositionen rörande tilläggsstat för år 1918 gjorda framställningar rörande höjning av vissa till arméns och marinens personal utgående dagtraktamenten m. m.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:ten under punkt 6 av tilläggsstatens för år 1918 fjärde huvudtitel föreslagit hade utskottet i nu föredragna punkt hemställt, att riksdagen måtte för höjning av de enligt resereglementet samt reglementet för arméns avlöning under fred utgående dagtraktamentena å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

*Höjning av
vissa till
arméns perso-
nal m. fl.
utgående
dagtraktamen-
ten.*

Herr Gullberg: Herr talman! Kammarerna har nyss beslutat, att för år 1919 anslå 250,000 kr. att utgå såsom dagtraktamenten för arméns och marinens officerare och manskap. Däremot föreslås i den nu föredragna punkten, att detta anslag skulle begränsas till 200,000 kr. för år 1918.

Anledningen till att det begäres 50,000 kr. mindre för innevarande år, är den, att det är meningen, att detta anslag icke skall tagas i anspråk ifrån årets början utan först längre fram på året. Det förhåller sig dock så, att detta anslag är tillkommet för dyrtiden i landet och den har varit lika svår ända från årets början. Nu är det en hel del till vinterfälttjänstövningar kommenderade officerare och underofficerare, som varit ute ifrån mitten av januari månad i år och skola fortsätta under 42 dygn, och de skulle icke erhålla något av dessa ökade dagtraktamenten för denna tid.

Jag har erhållit brev från några av dem, som påpekat svårigheterna för dem att för närvarande kunna reda sig med de små dagtraktamenten, som hittills utgått. En sergeant får som bekant endast 2 kr. om dagen, då han är ute på kommendering. Efter det nya förslaget skulle han få 3 kr., och ingen i denna kammar kan väl anse, att 3 kr. om dagen vore för mycket för honom.

Jag skulle därför vilja föreslå, att 250,000 kr. må utgå som tilläggsanslag för år 1918, så att officerare och underofficerare, som hava kommendering nu under vintern, må få samma dagtraktamenten, som senare skola gälla under året.

Herr Wrangel: Jag ber få begagna tillfället att fästa uppmärksamheten på att detta anslag är ett förslagsanslag, så att om vi få eller icke få 250,000 kr., detta i realiteten ingenting betyder.

Vad åter den ärade talarens hemställan beträffar, att det skulle vara retroaktivt, tror jag icke det går för sig, när reseräkningarna

Höjning av
vissa till
arméns perso-
nal m. fl.
utgående
dagtraktam-
enten.
(Forts.)

redan äro utbetalade. Det skulle föranleda mycket krångel och svårigheter. Kungl. Maj:t har icke föreslagit något sådant, utan det är alldeles klart, att denna förhöjning kommer att tillämpas så snart ske kan.

Vad beträffar den anmärkningen, att en sergeant endast har 2 kr. om dagen, vill jag framhålla, att det är ett traktamente, som han erhåller för resa med truppen. Annars har han 9 kr.

Jag ber få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Gullberg: Herr talman! Jag har blivit upplyst om att, då det icke väckts någon motion om denna anslagsökning, mitt yrkande enligt kammarens arbetsordning icke kan upptagas till proposition. Jag ber därför att få återtaga min hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen och propositionen rörande tilläggsstat för år 1918 gjorda framställningar angående vissa anslag till remontering m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial nr 10, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckt motion angående stämpelskatt å aktiekuponger.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i ledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder för omreglering av den kommunala indelningen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 104, med förslag till ändrad lydelse av §§ 9, 16, 19 och 21 riksdagsordningen.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 7,26 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 1 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 117, angående beredande av rörelsekapital för bränslekommissionen under år 1918.

Justerades protokollen för den 23 och den 26 nästlidna februari.

Anmäldes och bordlades:

bankoutskottets memorial nr 24, i anledning av remiss från kamrarna av Kungl. Maj:ts proposition nr 91, i vad den avser anvisande av medel till tecknande av aktier för statens räkning i aktiebolaget elektrolytverken; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring i jaktstadgan, att förbudet mot användande av sax upphäves i fråga om fångande av rovdjur;

nr 19, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i gällande stadga om skjutsväsendet;

nr 20, i anledning av väckt motion med förslag till tillägg till lagen den 5 juli 1907 om enskilda vägar på landet; och

nr 21, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande och framläggande för riksdagen av förslag till lag angående vintervägar å isen i allmän farled.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkande nr 13, bankoutskottets utlåtanden nr 18 och 20—22, lagutskottets utlåtanden nr 10—12 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

Herr *Olsson, Lars*, avlämnade följande av honom m. fl. undertecknade motioner:

nr 134, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till en odlingsorganisation; och

nr 135, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till vissa odlingsföretag m. m.

Motionerna hänvisades till jordbruksutskottet.

Herr *Hult* väckte en motion, nr 136, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om viss frihet från skatt till staten för aktiebolaget elektrolytverken.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 117, angående beredande av rörelsekapital för bränselekommissionen under år 1918, hänvisades denna proposition till statsutskottet.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,12 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.